

2015 m. rugsėjo 18 d., penktadienis

Nr. 32 (1138) | Kaina 0,81 Eur

Dailė | Muzika | Teatras | Kinas | Fotografija

2

Pokalbis su M.K. Čiurlionio pianistų konkurso žiuri pirmininku Denis Pascaliu

4

Naujojo cirko savaitgaliui pasibaigus

5

Premjera Artūro Areimos teatre

6

Istoriko požiūris į Žaliojo tilto skulptūras

8

VDFE rodo Davido ir Alfredo Mayslesų retrospektyvą

„11 minučių“

Baigėsi Venecijos kino festivalis

Apartheido estetika

Pokalbis su Davidu Goldblattu apie Pietų Afriką ir fotografiją

Pirmą kartą į savo tėvų šalį atvykęs pasaulinio garso fotomenininkas su savo kūrybos gerbėjais rugpjūčio 28 d. susitiko Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centre. Davido Goldblatto giminės šaknys – Papilės miestelyje, Žemaitijoje. Būtent iš ten jo seneliai XIX a. pab. iškeliavo į Pietų Afriką. Čia gimęs ir augęs Davidas fotografijose atspindėjo apartheido sistemos subjaurotą šalies kasdienybę. Jį kalbina Karina Simonson.

Pone Goldblattai, kas Jus paskatino tapti fotografu?

Tiksliai pasakyti negaliu, tačiau veikiausiai tai nutiko paskutiniaisiais mokyklos metais, 1948-aisiais. Mane sužavėjo pats fotografijos procesas. Juk tai – stebuklas. Iš pradžių fotografavau savo laivų modeliukus, bet labai greitai susidomėjau fotografija kaip raiškos priemone. Pradėjau suprasti, kad tai puikus būdas kalbėti ir pasakoti apie savo šalį – Pietų Afriką. Mane labai veikė to meto iliustruoti žurnalai – Londono „Picture Post“, Niujorko „Life“ ir „Look“. Norėjosi padaryti ką nors panašaus.

Kokia Jūsų nuomonė apie dokumentinės fotografijos žanrą?

Mano atsakymas gali nepatikti. Fotografai, meno istorikai, kuratoriai atskiria vadinamąją dokumentinę fotografiją ir fotografiją kaip meną. Mano nuomone, visos nuotraukos yra dokumentai. Taigi, jei šio namo savininkas dirbo KGB, jis čia galėjo būti paslėpęs fotoaparata ir juo mus fotografuoti. Ir štai vieną dieną vyras vardu Charles'as Saatchi suranda KGB bylas, nes domisi neaiškiais menais, pamato šią fantastišką merginos ir senio, sėdinčių keistoje vietoje, nuotrauką, ją šimtą kartų išdidina ir savo galerijoje

David Goldblatt, „Šeštadienio rytas prekybos centre. Mis „Gražiausios kojos“ konkurso pusfinalis“. 1980 m.

parduoda už šimtą tūkstančių dolerių! Nes tai yra menas. Dėl to, kad kažkoks išprotėjęs šunsnukis Londone pavadino tai menu. Taigi aš asmeniškai nieko neskirstau. Nemanau, kad šiuolaikiniame pasaulyje tai išvis įmanoma.

Koks Jūsų santykis su kitais menais, pavyzdžiui, tapyba?

Negaliu kalbėti apie tapybą. Tapyba man yra paslaptis. Jei pažįstu kokį nors tapytoją, gana dažnai susidomiu jo darbais ir jie man pradeda patikti. Kartą Keiptaune sutikau jauną tapytoją, ji man patiko ir patiko jos darbai, tad aš jai pozavau nuogas, o ji pozavo man – taip pat nuoga. Tame tapybos darbe, kurį ji pardavė, galite pamatyti mane trijų metrų dydžio su kai kuo tabaluojančiu. Aš irgi padariau keletą jos nuotraukų, kurios man labai patinka.

Kokia yra pagrindinė Jūsų fotografijos tema?

Kai buvau gerokai jaunesnis, kai tik pradėjau fotografuoti, norėjau papasakoti pasauliui apie tai, kas vyksta Pietų Afrikoje, nes tuo metu pasaulis neatrodė labai mumis susidomėjęs. Tačiau gana greitai supratau, kad nesu geras įvykių fotografas. Aš bailys, bėgu nuo smurto, man nepatinka agresija ir konfrontacija. Ir įvykiai man įdomūs tik kaip šalies piliečiui, ne kaip fotografui. Bet, kaip fotografas, aš domiuosi įvykių priežastimis. Po truputį suvokiau, kad man labiausiai rūpi vertybės. Jei būtumėte paklaususi apie mano motyvą 7-uoju ar 10-uoju dešimtmečiais, tuomet nebūčiau visko taip aiškiai suformulavęs. Nes tik dabar, žvelgdamas atgal, matau, kad fotografijoje man visada svarbiausios buvo vertybės. Aš tai supratau tik tada, kai pasibaigė apartheidas. Kaip mes suprantame, kuriomis

NUKELTA Į 7 PSL.

Kelionės laiku ir svajonė

Pokalbis su VII tarptautinio M.K. Čiurlionio pianistų konkurso žiuri pirmininku profesoriumi Denis Pascaliu

Rasa Murauskaitė

VII tarptautinis Mikalojaus Konstantino Čiurlionio pianistų ir vargonininkų konkursas jau įpusėjo. Jo vertinimo komisijose – ne vienas žymus muzikas. Pianistų komisijos pirmininkas – žinomas pianistas, Nacionalinės Paryžiaus muzikos ir šokio konservatorijos profesorius Denis Pascalis, vienas ryškiausių savo kartos prancūzų pianistų, daugelio tarptautinių konkursų laureatas, skambinės solo ir kamerinės muzikos koncertus Europoje, Azijoje, JAV. Ypatingai žavi jo domėjimasis retai atliekama muzika – atlikėjas mėgsta ją pagyventi savo koncertinį repertuarą, o daugybė kompozitorių muziką yra rašę būtent jam. Menininkas, pedagogas, patyręs konkursų žiuri narys Denis Pascalis pokalbyje dalijasi mintimis apie šiuos savo veiklos aspektus.

Ar anksčiau teko lankytis Lietuvoje, susipažinti su mūsų fortepijono mokykla, lietuvių kompozitorių muzika?

Džiaugiuosi, kad jau du kartus teko būti Vilniuje. Be to, Paryžiaus nacionalinėje konservatorijoje turėjau du labai įdomius studentus iš Lietuvos. Muzikantai lietuviai, kuriuos man teko sutikti, be abejonės, skiriasi nuo kitų tautybių atlikėjų. Jie itin reiklūs, jų skambinimas pasižymi ekspresija, atlikimo išraiškingumu, galiausiai – ypatinga garso projekcija. Mėgstu žymiausių lietuvių kompozitorių, pavyzdžiui, Osvaldo Balakausko, muziką, ji man atrodo tokia pat reikšminga kaip suomiams Kaijos Saariaho. Pirmininkavimas Čiurlionio konkurse man yra puiki proga daugiau pasidomėti lietuvių moderniąja muzika.

Prancūzų muzikos tradicija pasauliniame kontekste – gili

ir unikali. Kokie pagrindiniai principai apibūdina prancūzų fortepijono mokyklą?

Galima išskirti išraiškingą, plastišką ir elegantišką atlikimą, tačiau verčiau kalbėti ne vien apie instrumentinę tradiciją, bet apie muzikos suvokimą, ateinantį per muzikos studijas. Pagrindinis prancūzų fortepijono mokyklos bruožas yra ypač stiprus istorinis ryšys tarp kompozicijos, solfedžio, harmonijos mokslo bei didžiųjų pianistų ir pedagogų, kurie suformavo ištisas dinastijas. Prancūzų pianistai dažnai yra ir ypatingi dėstytojai. Pierre’as Sancanas, laimėjęs *Grand Prix* Romoje, buvo vienas paskutinių tokių profesorių Paryžiaus nacionalinėje konservatorijoje. Tačiau kai kas šioje tradicijoje išties yra unikalu.

Kaip apibūdintumėte dabartinės fortepijono muzikos atlikimo tendencijas?

Fortepijonas išliko itin populiarus instrumentas. Jis simbolizuoja esminius XIX–XX amžių Europos istorinius momentus. Įstabu matyti, kokią didžiulę įtaką šis instrumentas padarė ir Tolimųjų Rytų muzikai. Šiuo metu bendras pianistų lygis yra nepaprastai aukštas – galbūt dėl naujos kolektyvinės atminties, kuri lengvai pasiekama internetu. Tarptautinėje scenoje išties regiu nepaprastų atlikėjų. Vis dėlto atliekant fortepijono muziką įžvelgiu daug pertekliaus, nes instrumento prigimtis tai leidžia. Pianistai dabar mažiau dėmesio kreipia į garso kultūrą, frazavimą. Kadangi labai sudėtinga užsitarnauti pianisto „vardą“, kai kurie atlikėjai siekia išsiskirti būtent pertekliumi.

Ką manote apie populiariosios muzikos įtaką akademinei?

Visuomet egzistavo sankirta tarp dviejų „muzikų“, klasikinės–populiariosios muzikos priešprieša nėra naujas fenomenas. Sakoma, kad grėsmė yra įsitikinimas, jog kompozicijos ir diskurso supaprastinimas

M. MIKULĖNO NUOTR.

Denis Pascalis M.K. Čiurlionio konkurse

padaro dalykus lengviau pasiekiamus, vadinasi, populiaresnius... Tai netiesa. Mums reikia pabėgti nuo tikėjimo populizmu tiek muzikoje, tiek mene apskritai.

Nuo ko pradodate nagrinėti naują kūrinį prieš imdamasis jį atlikti?

Pirmiausia išsilaisvinu nuo bet kokių išankstinių nuostatų. „Dekonstruoju“ ir iš naujo po truputį „sukonstruoju“ kūrinį tokį, koks jis turėtų būti atliekamas. Tada atsiranda galimybė suvokti, kuris kelias veda į norimą atlikimo viziją.

Ar yra pianistų, kuriuos ypač mėgstate? Dėl kokių priežasčių renkatės būtent juos?

Žinoma yra – ir vyresnių, ir kur kas jaunesnių, kurie įkvėpia savo interpretacijomis ir paieškomis, kurie jaukina vaizduotę. Kai kuriuos mėgstu dėl objektyvių priežasčių, kitus – dėl sentimentų, bet šiais laikais yra nepaprastai daug nepamirštamų atlikėjų.

Ką, Jūsų nuomone, jaunas menininkas turėtų rasti muzikoje, kurią atlieka?

Grožį, kurį į muziką norėjo įlieti kompozitorius, neblogai būtų, jei rastų ir atsakymus į klausimus. Dar – nuostabią kelionę laiku. Galų gale sugebėjimą paprasčiausiai pradingti ir tapti tarpininku tarp kūrinio ir publikos.

Šįkart Lietuvoje viešite kaip M.K. Čiurlionio pianistų konkurso vertinimo komisijos pirmininkas. Kokie pagrindiniai muzikų gebėjimai yra labiausiai vertinami ir pažymimi konkursuose?

Vaizduotė, muzikalumas, kūrinio suvokimas ir aiškiai išreikšta jo forma, muzikinis diskursas, programos nuoseklumas ir tinkamo skambesio parinkimas. Tačiau tarp visų objektyvių fortepijono meno standartų, subjektyviausias yra kandidato gebėjimas pelnyti publikos ir... komisijos simpatijas.

Kaip manote, kas svarbiau – sunkus darbas ar nepaprastas talentas?

Mokėti gerai dirbti – tai yra talentas. Dirbti „nedusinant“ savo muzikinio įkvėpimo ir raiškos poreikio. Didelis talentas turėtų išvengti sunkaus darbo. Žinoma, reikia daug atkaklumo, bet tai jau kitas dalykas.

Esate ne tik puikus atlikėjas, bet ir Paryžiaus nacionalinės konservatorijos profesorius. Kokiais principais vadovaujate pedagoginėje veikloje?

Skatinu studentus kuo greičiau tapti atsakingais ir savarankiškais muzikantais, atsakingais piliečiais kultūros bendruomenėje. Noriu, kad jie taptų ne eiliniaisiais europiečiais, bet turėtų esminės svarbos mūsų modernios visuomenės harmonijai.

Kas svarbiausia norinčiam tapti aukščiausio meistriskumo atlikėju?

Studijos, darbas, kultūra ir svajonė.

Dėkoju už pokalbį.

PARENGĖ RASA MURAUSKAITĖ

Rugsėjo 14–23 d. vykstančiame VII tarptautiniame M.K. Čiurlionio pianistų ir vargonininkų konkurse varžosi atlikėjai net iš 24 Europos, Azijos, Šiaurės ir Pietų Amerikos valstybių. Konkurso perklausos vyksta Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje, Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje, Šv. Kazimiero bei Vilniaus evangelikų liuteronų bažnyčiose. Stebėti tiesioginę konkurso transliaciją ir sekti jo dienoraštį galima apsilankius ciurlionis.link

Premjeros

Su meile iš Paryžiaus

Paryžius – meilės miestas, tai seniai žinoma tiesa. Ją dar kartą įrodys viena populiariausių prancūzų operų – Jules’io Massenet „Manon“, kurios premjera Lietuvos nacionaliniame operos ir baleto teatre rugsėjo 18 d. atidarys naują teatro sezoną. Premjeriniai spektakliai vyks rugsėjo 18, 19 ir 26 dienomis. Spektaklį išvys ne tik Lietuvos, bet ir JAV bei Izraelio publika, mat naujoji „Manon“ yra LNOBT, San Fransisko operos ir Tel Avivo operos bendras pastatymas.

Operas pagal dar 1731 m. Abato Prévost parašytą ir iš karto uždraustą romaną „Ševaljė de Grižė ir Manon Lesko istorija“ sukūrė ne tik J. Massenet: trisdešimt metų anksčiau tai padarė prancūzas Danielis Auberas, o beveik dešimt metų vėliau – italas Giacomo Puccini. Pastarasis taip pakomentavo savo sprendimą: „Kodėl negalėtų būti keleto operų apie Manon? Juk tokia moteris kaip ji gali turėti daugiau nei vieną meilužį.“

J. Massenet „Manon“ pirmą kartą parodyta Paryžiuje 1884 m. ir ilgam tapo publikos numylėtine. Iki mūsų dienų parodyti spektakliai

skaičiuojami tūkstančiais. Deja, Lietuvoje opera pastatyta tik prieš karą Kaune (1939) ir vėliau Vilniuje (1964).

Artėjančios LNOBT premjeros muzikos vadovas yra žinomas prancūzų dirigentas Cyrilas Dyderichas. Jis jau ne kartą dirigavo Vilniuje, o į „Manon“ buvo pakviestas tam, kad, pasak LNOBT vadovo Gintauto Kėvišo, perteiktų mūsų atlikėjams savo patirtį ir prancūzų operos tradicijos suvokimą: „Manau, kad premjera turi tapti nauja patirtimi ne tik publikai, bet ir solistams, orkestrui, chorui – visam teatrui.“

Anot teatro vadovo, renkantis režisierių svarbiausias kriterijus

taip pat buvo artimumas prancūzų operos tradicijai. Režisierius Vincent’as Boussard’as (jis yra ir kostiumų dailininkas) kuria spektaklius daugiausia Prancūzijos, Vokietijos, Šveicarijos, Austrijos teatruose, bet yra statęs ir San Fransiske. Beje, neseniai „BBC Music Magazine“ puikiai įvertino San Fransiske ir Miunchene jo pastatytus Vincenzo Bellini „Montekius ir Kapulečius“. Spektaklį taip pat rengia dirigentas Julius Geniušas, scenografas Vincent’as Lemaire’as (Belgija), šviesų dailininkas Levas Kleinas, choro meno vadovas Česlovas Radžiūnas.

Manon vaidmenį rengia net trys solistės – prancūzė Fabienne Conrad, Viktorija Miškūnaitė ir Regina Šilinskaitė. Dainuoti Kavalieriaus de Grižė pakviesti tenorai Ho-Yoon Chungas (Pietų Korėja) ir Michaelis Spadaccini (Belgija), pusbrolių Lesko rengiasi įkūnyti Eugenijus Chrebtovas ir Dainius Stumbras. Taip pat dainuos Liudas Norvaišas ir Liudas Mikalauskas (Grafas de Grižė), Mindaugas Jankauskas ir Rafailas Karpis (Gijo de Morfontenas), Šarūnas Šapalas ir Jonas Sakalauskas (De Bretinji) ir kiti solistai.

LNOBT INF.

Atgimusi kino muzikos praeitis

Projektas „Muzika kaip kinas“ Lietuvos technikos bibliotekos kiemelyje

Brigita Jurkonytė

Daugelis iš mūsų pajunta lietuviško kino nostalgiją kad ir apsilankę šalia Šv. Kotrynos bažnyčios esančiame Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejuje, kur galima išvysti senas neišmatuojamo ilgio kino juostas ar gigantiškas ranka sukamas kameras. Tačiau ar šį žavėjimąsi senoviniais, antikvariniais daiktais galima tapatinti su nostalgija lietuviškam kinui? Kaip galima kažko ilgėtis, neišsaugojus savyje meno kūrinio pilnatvės grožio – neatskleidus kine esančios vaizdo ir muzikos jungties paslapties?

Ieškoti atsakymų į šiuos filosofiskus klausimus paskatino rugsėjo 12 d. renesansinių arkų apsuptame Technikos bibliotekos kiemelyje įvykęs projekto „Muzika kaip kinas“ pristatymas. Renginio idėjos iniciatoriai – Nacionalinės premijos laureatas, dokumentinio kino režisierius Audrius Stonys ir 2015 m. jaunojo menininko kategorijoje „Auksinį kryžių“ laimėjęs dirigentas Ričardas Šumila – siekė savaip atkartoti XX a. 7-ojo ir 8-ojo dešimtmečių lietuvių kine egzistavusį gyvą muzikos ir vaizdo santykį.

Projekto kūrėjai pristatė originaliai sudėliotą lietuviško kino muzikinių ir vaizdinių „karpinių“ mozaiką. A. Stonys, tiesiogiai tarpusavyje siedamas gyvai atliekamos muzikos ir kino juostų vaizdines ištraukas bei tarp jų įterpdamas pokalbių su kompozitoriais įrašus, sukūrė

savotišką fragmentišką filmą. O R. Šumilai teko įsitraukti į sudėtingas kino muzikos rankraščių paieškas. Panaikinus Lietuvos kino studiją, nacionalinės filmų muzikos

Aišku, tai nepadėjo išvengti likusio juodo darbo – dirigentas turėjo partitūras perrašinėti kompiuteriu ir visiems muzikams parengti iki tol neegzistavusias orkestrines partijas,

nenutrūkstamam, vienas kitą keičiančių vaizdinių ir muzikinių fragmentų verpetui. Pati kino filmų tematika privertė atsigręžti į praeitį. Pavyzdžiui, režisieriaus

koncerte pasiūlyti įvairūs muzikos stiliai suteikė galimybių pabuvoti ne tik praeityje, bet ir kontrastingoje dabartyje. Šalia grėsmingos, įtampą ir baimę keliančios Anatolijaus Šenderovo muzikos 2006 m. kino filmui „Vilniaus getas“ (režisierius Audrius Juzėnas), nuotaikingai skambėjo ir „faustiškasis džiazas“ (1992 m. filmas „Džiazas“, režisierius Raimundas Banionis, kompozitorius Faustas Latėnas).

Aptariant ekrane matomų kino fragmentų ir R. Šumilos su jungtiniu Jaunimo simfoniniu orkestru bei solistais atliktų išbaigtų filmų muzikos numerių santykį, norėčiau sutikti su tą vakarą klausytojų gretose buvusio kompozitoriaus Antano Kučinsko nuomone: „Visą naratyvą šįkart pasakojo muzika. Muzikantai tarsi sumontavo garsą į naują audiofilmą.“ Nors vaizdinės ir muzikinės ištraukos tarsi atliko tą pačią funkciją, – nebuvo prisiariusios prie konkretaus siužeto, o tik atlikdamos foninį vaidmenį siekė įtraukti publiką į konkrečias filmuose akcentuojamas emocijas, – vis dėlto muzika iškilo į pirmą planą. Fragmentuotai videomedžiagai buvo priešpriešinami jau koncertiniais tapę, aiškią struktūrą ir išbaigtą formą turintys savarankiški muzikiniai kūriniai. Vienas iš šio projekto tikslų ir buvo noras supažindinti klausytojus su jau savarankiškais opusais tapusia atgaivinta lietuvių kino muzika.

Dirigentas Ričardas Šumila ir orkestras

E. LEVIN NUOTR.

paveldas buvo tarsi išmestas į šiukšlyną. Laimei, su maestro bendradarbiauti sutikę kompozitoriai Algimantas Apanavičius ir Giedrius Puskunigis mielai pasidalijo savo asmeniniuose archyvuose esančia medžiaga – partitūromis, įrašais.

o likusių autorių muzikines ištraukas (kurių rankraščiai ar juodraštinės versijos buvo sunaikintos) teko atkurti tiesiog iš klausos – analizuojant išlikusius garso įrašus.

Tikroji praėjusių laikų nostalgija atgimė vos tik prasidėjus šiam

Arūno Žebriūno ir kompozitoriaus Viačeslavo Ganelino 1973 m. pasirodžiusiame bendrame darbe „Naktibalda“ berniukų į orą paleistas mažas lėktuvelis atskraidino pačius šilčiausius prisiminimus apie nerūpestingą vaikystę. O šiame

Anonsai

75-ąjį koncertų sezoną Filharmonija kvies atskleisti garsuose slypinčias istorijas

Meilė ir neapykanta, susižavėjimas ir pavydas, džiaugsmas ir liūdesys – tai tik kelios intriguojančių istorijų užuomazgos, slypinčios muzikos garsuose. Šias istorijas kartu atskleisti kvies Nacionalinė filharmonija, pradedanti 75-ąjį koncertų sezoną.

Simbolinį impulsą Filharmonijos koncertų sezonui davė maestro Juozas Domarkas, rugsėjo 16 d. dirigavęs Lietuvos kameriniam orkestrui mūsų diplomato ir kompozitoriaus Mykolo Kleopo Oginskio gimimo 250-osioms metinėms skirtą programą Valdovų rūmuose, dalyvaujant solistams Mūzai Rubackytei, Valentinui Gelgotui, Vytautui Giedraičiui, Vidučiiui Lubauskui ir muzikologui Viktorui Gerulaičiui.

Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras, vadovaujamas maestro Modesto Pitrenė, nuo šio rudens perėmusio kolektyvo meno vadovo ir vyriausiojo dirigento pareigas, koncertų sezoną pradės

Dalia Kuznecovaitė

L. MASIO NUOTR.

su smuikininke Dalia Kuznecovaitė ir romantiškuoju Felixo Mendelssohno Koncertu smuikui ir orkestrui, vėliau su vienu žymiausių šių laikų violončelininku David Geringu sveikins 70-metį švenčiantį kompozitorių Anatolijų Šenderovą, aktualios muzikos festivalio „Gaida“ pradžios koncerte pristatys Mariaus Baranausko naujo kūrinio premjerą, su pasaulio koncertų sales užkariaujančia jaunąja dirigente Mirga Gražinyte-Tyla pažymės kompozitoriaus Jeano Sibeliaus gimimo 150 metų sukaktį, o su orkestro garbės dirigentu maestro Juozu Domarku sklaidys klasikos aukso fondo puslapius.

Lietuvos kamerinis orkestras koncertų sezoną pradeda itin intensyviai: rugsėjo 6 ir 7 d. su

violončelininku ir dirigentu David Geringu bei jauna violončelininke Dali Gutserieva koncertavęs Reikjaviko (Islandija) „Harpa“ koncertų salėje, o 11 ir 12 d. su meno vadovu, dirigentu ir solistu Sergejum Krylovu bei solistais Jekaterina Valiulina, Pavelu Vernikovu ir Svetlana Makarova, viešėjęs Kremonoje ir Valcerrinos miestelyje Italijoje dabar su S. Krylovu ruošiasi rugsėjo 19–21 d. įvyksiančiomis gastrolėms Šiano (Kinija) koncertų salėje. Grįžęs į Lietuvą orkestras naujajame koncertų sezone sklaidys Ludwigo van Beethoveno kūrybos puslapius, vėliau su dirigentu Lioru Shambadalu atras nebaigtus Wolfgango Amadeaus Mozarto kūrinius, o su sopranu Julija Novikova atliks puikiai žinomus opusus.

Jau ketvirtą kartą fortepijonu pasakojamos istorijos, epai, sakmės ir humoreskos skleisis tarptautiniame Vilniaus fortepijono muzikos festivalyje, vykstančiame lapkričio 14–28 dienomis. Jo meno vadovės, vienos žymiausių lietuvių pianisčių Mūzos Rubackytės sudarytoje programoje – septyni koncertai, sukviesiantys atlikėjus iš visos Europos.

Modestas Pitrenas

D. MATVEJEVO NUOTR.

Įsimintinas programą parengė ir kameriniai Lietuvos nacionalinės filharmonijos kolektyvai – Valstybinis Vilniaus ir Čiurlionio kvartetai bei kamerinės muzikos ansamblis „Musica humana“, pakviesiantys į koncertus Filharmonijos Didžiojoje salėje, Taikomosios dailės muziejuje ir Trakų pilyje.

Nebus pamiršti jauniausieji koncertų lankytojai – koncertų „Visai šeimai“ cikle jų laukia muzikinės istorijos apie mažąsias raganytes, Motulę Žąsį, Petią, Vilką,

Sniego Senį ir daug kitų muzikinių nuotykių.

Naujų muzikinių istorijų pažers tradiciniai Filharmonijos ciklai – „Muzika Trakų pilyje“, „Kaldų muzikos savaitė“, Naujamečiai koncertai ir muzikinių-educacinių programų ciklas „Muzikos enciklopedija gyvai“.

Šias ir kitas muzikines istorijas, visas Filharmonijos naujienas bei repertuarą galite rasti interneto svetainėje www.filharmonija.lt.

LNF INF.

Vienatvės burtai

Naujojo cirko savaitgaliui pasibaigus

Milda Brukštutė

Kaip malonu tiesiog žavėtis. Matyti klaidas ir jas paprasčiausiai atleisti. Ne, ne tik atleisti – ištaisyti. Palaikyti atlikėją kiekviename žingsnyje, jausti, kad tą patį daro ir kiti, jausti, kad jis ir nenusipelnė nieko kito, kaip tik palaikymo. Šios cirko atlikėjų žiūrovams sukeltos emocijos, – tarytum mamoms vaikų – atrodo, yra stipriausia jubiliejinio, dešimtojo šiuolaikinio cirko festivalio dalis, kurio programą pirmą kartą sudarė nebe jo sumanytojas Audronis Imbrasas, o nauja jo vadovė – Gintarė Masteikaitė.

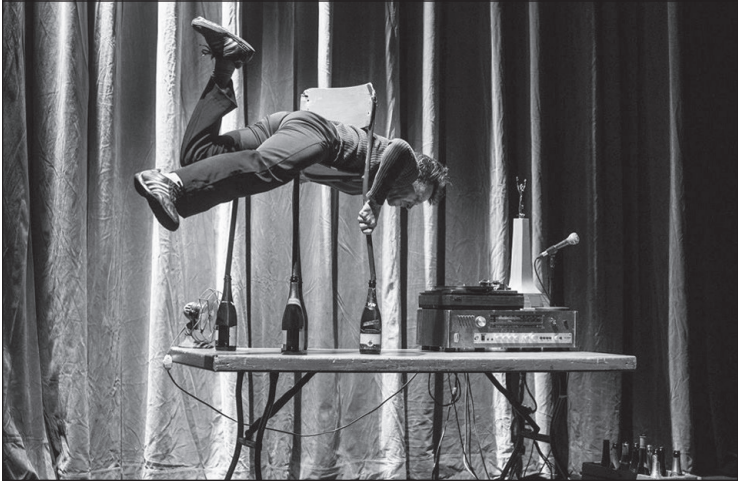
Net sunku suskaičiuoti, keliuose spektakliuose suaugę žiūrovai savo noru, netempiami už rankos, lėkė į scenos erdvę padėti „bėdoje atsidūrusiems“ artistams. Kiek kartų buvo pasinaudota šiuo senu kaip pasaulis triuku – apsimesti, kad kažkas nepavyksta, ir tuo papirkti žiūrovą. Žinoma, pats savaime joks triukas nieko nereiškia. Svarbiausia čia – charizma. Laimė, kaip tik jos šių metų festivalio dalyviams ir netrūko.

Savaitgalis prasidėjo jau trečią dieną, trupės „Cie Barolosolo“ iš Prancūzijos gatvės cirko pasirodymu „Sala O“. „Menų spaustuvis“ kieme iš visų pusių žiūrovų apsupti atlikėjai Mathieu Levavasseur ir Williamas Valet bendravo, vienas kitą gelbėjo ir provokavo vandens pripildytame baseine. Tai smagus muzikinis, akrobatinis pasirodymas, nestokojantis nuoširdaus prancūziško humoro, kurio variklis – teliškuojantis vanduo, atlikėjų tarpusavio bendravimas ir vieno iš jų paniška baimė sušlapti. Šis spektaklis pasirodė gerokai gyvesnis, švelnesnis ir nuoširdesnis už „TinCan Company“ iš Danijos „Stovyklavimo džiaugsmą“, kurio veiksmas rutuliojosi gal kiek ir panašioje erdvėje – kempingo aikštelėje.

Kitas prancūziškas pasirodymas – „Company Sacekripa“ „Pastebėjimai“ – buvo skirtas užburti jau ne vaikų, o suaugusiųjų

auditorijai. Kišeninėje salėje idėjos autorius ir atlikėjas Etienne’as Marceau atskleidė uždara, intymų be galo smulkmenišką, suvaržyto vyro pasaulį. Šis objektų cirkas prikaustė savo lėtu, vienišų namų laiko begalybėje skęstančiu ritmu. Kaip tikras maniakas jis savo kuklioje, miniatiūrinėje aplinkoje rasdavo tikslią vietą kiekvienam kasdienybės objektui: cukraus gabaliukui, arbatos maišeliui, degtukams ir t.t. Ko tik neprireikė, kas tik neįvyko, kol buvo pasidarytas ir išgertas paprasčiausias arbatos puodelis. Situacijų atpažįstamumas, jų jaukumas, susitelkimas į paprastus kasdienius veiksmus, atliekant juos kiek įmanoma nekasdieniškiau, pabrėžtinai ypatingai, nuolat kvietė žavėtis atlikėjo išmone ir kantrybe. Prie to prisidėjo ir puikus atlikėjo gebėjimas vos pakeliant akis, taupia, bet itin tikslia mimika bendrauti su publika, perteikti nuobodulį, nepasitenkinimą ar netikėtai užplūdusį pasiūtišką džiaugsmą.

Ir trečias, paskutinis – užsimiršti ir paprasčiausiai žavėtis kviečiantis cirko spektaklis, turbūt labiausiai lauktas Kanados trupės „7 Fingers“ solo pasirodymas „Čiuożykla“ – vyko Juodojoje salėje. Idėjos autorius, režisierius ir atlikėjas Patrickas Léonardas didžiulėje scenoje atrodė ypač mažas, sutrikęs ir vienišas. Rodos, kiekvienas rizikingas jo sumanymas kilo iš vaikiško, nuoširdaus noro patikti. Jo kartais negrabiai, dėl to dar labiau avantiūristiškai atliekami numeriai vienas su kitu nė kiek nesusiję, tokie, kokių išmokė gyvenimas: užlipti ant aukštos muzikinių kolonėlių krūvos, prieš tai jas vieną ant kitos sukrauti, ištuštinti vienu mauku vyno butelį, prisilipinti prie kaktos dviejų dolerių monetą, o po to vėl pereiti prie ko nors gerokai pavojingesnio... Scenų jungiamoji grandis labai atvira ir paprasta, maždaug: „Palaukit, tuoj dar kai ką parodysiu.“ Nuolat keisdamas muzikines plokšteles, atlikėjas kaip įmanydamas stengėsi mums neatsibosti. Ir

„Čiuożykla“

D. MATVEJEVO NUOTRAUKOS

nors erdvė – didelė, nesunkiai buvo galima pamanyti, kad esi pas jį svečiuose, o jis savo sugebėjimus nešatau parodyti kaip vaikas žaislus. Kuo toliau, tuo sunkesnius, negailėdamas savęs, pasiryžęs atiduoti praktiškai viską. Kodėl? Veikiausiai tam, kad pasiliktum.

Vienatvė, meilės troškimas, atrodo, buvo daugumos pasirodymų pagrindinė tema. Turbūt ne tik todėl, kad dauguma jų – monospektakliai. Juk iš tiesų cirkas – kaip reta vienišas, nuo namų labai dažnai atskiriantis menas. Tą aiškiai buvo galima pamatyti stebint ispanų režisieriaus Horacio Alcalá dokumentinį filmą „Skrodžiant dangų“, kuriame parodomos aštuonių skirtingų šiuolaikinio cirko artistų istorijos. Visgi, nors ir jaučiamas atlikėjų namų ilgesys, nors

ir galima suprasti, kaip ilgai trunka varginančios treniruotės, kiek daug tenka keliauti ir kokia didžiulė nuolatinė traumų rizika, visa tai užgožė įvairiausi saulėlydžiai ir kiti didingi vaizdai. Rodos, režisierius taip stengėsi sudvasinti šiuolaikinio cirko pasaulį, parodyti jo teikiamą laisvę, kad galiausiai labai įvairialypis žanras liko nuspalvintas viena, pačia banaliausia spalva.

Labiausiai iš programos teksto iškrito dar du monopasirodymai, atkeliavę iš Suomijos ir veikiausiai taip pat bandę prisiliesti prie vienatvės temos. WHS „Mortimer“ – pabrėžtinai filosofiškas. Čia atlikėjas ir vienas iš idėjos autorių Ville Wallo tiesiogine to žodžio prasme šoko su pačia mirtimi. Gaila tik, kad vietoje juodojo humoro buvo kiek pernelyg lyriškai užsižaista,

„Pastebėjimai“

taip pat nepasiteisino vaizdo projekcijos, veikiau atrodžiusios kaip svetimkūnis, o ne spektaklio dalis. Kitas pasirodymas – WHS ir „Zero Gravity Company“ „Paviršius“ – irgi artimas šokio žanrui, tiesiog visu svoriu užgriuvo savo kičine estetika. Tvirta, tarytum plaukikė sudėta atlikėja Salla Hakanpää, skambant lyriškai muzikai, užsiėmė romantiška oro akrobatika ant virvės. Galiausiai dar ir pradėjus taškytis vandeniui ne vienas žiūrovui šis spektaklis tapo tikru išbandymu.

Pirmasis palestiniečių sukurtas profesionalus šiuolaikinio cirko spektaklis „B-Orders“, taip pat artimas šokio disciplinai, vėl sugrąžino prie žemiškesnių, nuoširdžių išgyvenimų. Idėjos autoriai ir atlikėjai Astharas Muallemas ir Fadi Zmorrod žaidė ir dalinosi vienas su kitu savo gyvenimais: prisiminimais, baimėmis, svajonėmis, kompleksais. Išsakydami įvairias nuoskaudas ar tiesiog paslaptis atlikėjai dėliojo kaladėles, sukiojosi aplink stulpą ar lipo į jį, žaidė su savo kūnais lyg bandytų išsinerti iš jų, o per tai ir iš visko. Tai kontaktų mezgimo spektaklis. Bendraudami vienas su kitu, atlikėjai, rodos, bandė atpažinti vienas kitą, juos supantį pasaulį ir save.

Naujasis cirkas kaip niekas kitas geba atverti suaugusiųjų vaikiskumą. Tai ypač ryšku šių metų festivalyje, kuriame įsimintiniausi darbai nestokojo nuoširdaus, autoironiško humoro. Tokiuose spektakliuose atlikėjai stebi pasaulį kaip vaikai. Jie jį kuria. Jie užsimiršta ir pradeda didžiulius savo sugebėjimus. Jie patys save peikia ir giria. Naudojasi proga atsiverti ir suteikia iliuziją, kad įmanoma juos per tokį trumpą laiką pažinti.

O šalia pristatytų spektaklių, didžiausias šių metų festivalio nuopelnas – kokybiški ir intensyvūs praktiniai edukaciniai užsiėmimai, kurių vaisius, tikėkimės, greit pamatysime patobulėjusiuose lietuvių cirko pasirodymuose.

Anonsai

Stanisławo Ignacy Witkiewicz-Witkacy (1885–1939) fotografijos iš Stefano Okołowicziaus kolekcijos

Rugsėjo 25 d. Vytauto Kasiulio dailės muziejuje atidaroma paroda, skirta žinomam XX a. I pusės menininkui – dramaturgui, tapytojui, filosofui ir fotografui Stanisławui Ignacy Witkiewiczziui-Witkacy (1885–1939).

Parodoje – devyniolika skaitmeninių atspaudų iš originalių negatyvų, priklausančių Stefano

Okołowicziaus kolekcijai. Didesnė negatyvų dalis daryta paties Witkacy. Atspauduose – įdomios ir reikšmingos XX a. I pusės meninio gyvenimo asmenybės: menininko tėvas Stanisławas Witkiewiczzius (1851–1915), rašytojas Bruno Schulzas (1892–1942), pianistas Arthuras Rubinsteinas (1887–1982), artimas Witkacy bičiulis, vienas garsiausių Lenkijos antropologų Bronisławas Malinowskis (1884–1942). Taip pat eksponuojami Józefo Głogowskio, Władysława Jano Grabskio, Tadeuszo Langierio daryti menininko portretai ir paties Witkacy autoportretai.

Witkacy – iki šiol reikšminga asmenybė ne tik Lenkijos, bei ir viso pasaulio kultūroje. Jis gimė 1885 m. vasario 24 d. Varšuvoje, o 1939-ųjų rugsėjo 18-ąją, išgirdęs apie Raudonosios armijos įžengimą į Lenkiją, nusižudė. Mokėsi Krokuvos dailės akademijoje, dalyvavo dailės parodose, buvo vienu svarbiausių dailininkų grupės „Formistai“ ideologu, domėjosi estetika, meno teorija, psichoanalize (žinomiausi veikalai – „Estetikos eskizai“, „Teatras. Įvadas į grynosios formos teoriją teatre“). Witkacy tekstuose gilinasi į būties slėpinius, dramose siekiama atskleisti metafizinius

veikėjų pojūčius. Priklausęs moderniajai XX a. I pusės kultūrai, menininkas pats kūrė ir tvirtino svarbiausius jos bruožus – principai neigė linijinio, nuoseklaus pasakojimo tradiciją, regimosios ir jausmų tikrovės iliustravimą, psichologinį realizmą, kurį vadino „meniniu viduriavimu“.

Witkacy vadinamas absurdo teatro pradininku; jis parašė arti keturiasdešimt dramų (tarp jų „Mažame dvarelyje“, „Dvigalvio veršiuko metafizika“, „Beprotris ir vienuolė“, „Belzebubo sonata“, „Batsiuviai“), kurias statė ir stato žinomi Lenkijos ir kitų šalių režisieriai – tarp jų

Tadeusz Kantoras ir Krystianas Lupa. Witkacy kūriniai išversti į daugelį pasaulio kalbų; 1993-aisiais nedidelį jo „Skečą“ į lietuvių kalbą išvertė Giedrius Gabrėnas (vertimas skelbtas žurnale „Krantai“), jo išverstą dramą „Mažame dvarelyje“ 1993-aisiais Panevėžio dramos teatre pastatė režisierius Saulius Varnas. Neseniai Lietuvoje rodytas lenkų režisieriaus Jaceko Koprowicziaus filmas „Mistifikacija“ (2010) – veiksmas vyksta 1969-aisiais, kai paaiškėja, jog

NUKELTA Į 5 PSL.

Pavadinimo nebereikia

AAT premjera „Po ledu“

Sigita Ivaškaitė

Net keista, kaip natūraliai galima pratęsti prieš metus įvykusį pokalbį. Paskutinį kartą rašant tekstą apie Artūro Areimos spektaklį, jį pabaigti teko viltimi, kad geresnės ateities galimybė gyvenime yra svarbus veiksnys. Tikriausiai ne Artūro Areimos teatre (AAT). Naujausias jo spektaklis pagal Falko Richterio pjesę „Po ledu“ žadėjo pasakoti apie tai, kaip šiandien profesija suvalgo asmenybę. Vis dėlto spektaklio metu įdomiau buvo mąstyti apie tai, kas suvalgė režisieriaus mintį.

Areima – vienas daugiausiai kuriančių jaunųjų režisierių, mėgstantis viešumą ir dėmesį, ne veltui neseniai įkūręs savo vardo teatrą. Jo nuolatinės pastangos būti kitokiam, reikalauti iš savo šalies teatro naujų dalykų, o iš kritikų – atviro žvilgsnio į šiandienos realybę dažnai kontrastuoja su jo meniniu pasirinkimu. Jau ilgą laiką jo kūryba blaškosi tarp noro *chuliganavoti* ir įpročio paklusti struktūrai.

Paskutinis jo spektaklis, suteikęs bent kiek vilties (kaip jau ne kartą teko sakyti), buvo „Julijus Cezaris“ toje pačioje ankštoje OKT Ašmenos gatvės salėje. Tuomet atrodė, kad Areima pagaliau ims spjaudyti, vemti, – šalinti iš savęs ir savo teatro viską, kas jam buvo įdiegta, o išsituštinęs pagaliau taps individualus, ims kalbėti sava kalba. Tačiau atsitiko priešingai – šiandien „Julijus Cezaris“ atrodo baiktus baks-telėjimas piršteliu ir, kiek pasvilus nuo aplinkinių nuomonės, paliktas it nevykęs (?) bandymas.

Jau kurį laiką Areimos spektaklių vizualiąją etiketę tapo vyriškais kostiumais įrėminti aktoriai. Ne išimtis ir aktorių Roko Petrausko, Tomo Rinkūno ir Dovydo Stončiaus kuriami „Po ledu“ personažai. Šį kartą vaidybos aikštelė nusėta tuščiais plastmasiniais vandens buteliukais ir mikrofonais. Joje bando plaukioti ar čiuožti bei istoriją pasakoti trys

vyrukai, tačiau dažnai juos nukonkuruoja Kornelijaus Jaroševičiaus videoinstaliacija.

Pagrindinis Richterio pjesės veikėjas – vyriausias konsultantas Paulius Niekas (R. Petrauskas), karjeros pabaigoje peržvelgiantis savo gyvenimą, kurį pasiglemžė darbas, biuras, televizorius, mašina ir visi kiti šiandieninio pasaulio baubai. Jis dažnai grįžta atgal į savo vaikystę, kurioje dar gyvi kitokio pasaulio vaizdai. Vis dėlto juos labai greitai nusveria šalčio ir ledo įvaizdžiai. Po ledu išalę Nieko tėvai – apatiškos, darbo ir vartojimo užmigdytos vyresniosios kartos įvaizdis.

Astronominiu greičiu panašaus likimo link artėja ir pats Niekas. Tokią neišvengiamybę jam primena jaunesni kolegos (D. Stončius, T. Rinkūnas), kol kas esantys „viršūnėje“, puikiai atliekantys savo darbą ir savo laisvalaikį paverčiantys neaišku ar tikrą malonumą suteikiančiu fetišu. Jie yra viskas, ko Niekas savo gyvenime norėtų atsisakyti ar gavęs antrą šansą nebekartoti.

Ko nors daugiau per bene pusantros spektaklio valandos lyg ir neatsiranda. Kalbant apie aktorius galima pasidžiaugti R. Petrausko pastangomis išgyventi atliekant sudėtingą užduotį – iš nieko pasakoti istoriją. Tarp mikrofonų įkalintas aktorius įnirtingai keliauja emocine karusele, tačiau ji netenka jokios prasmės, kai nėra bendros temos.

Režisierius D. Stončius minties raiškos trūkumus bando maskuoti perdėtu fiziniu aktyvumu. Jis vienintelis scenoje ne tik pernelyg kečia balsą, bet ir blaškosi, išsirengia bei persirengia, tarsi neriasi iš kailio. Deja, visa tai sukelia tik dar didesnę chaosą.

Regis, T. Rinkūnas į padriką spektaklio turinį nereaguoja. Jis nardo jame susikūręs tikriausiai tik jam vienam suprantamą logiką ir gali pradžiuginti žiūrovus savo susikaupimu, taip pat tiksliai artikuliuota kalba ir mintimi. Trumpai tariant: atrodo, kad jis vienintelis

scenoje iš tiesų suvokia, ką kalba. Žinoma, tam tikriausiai padeda ir nuolatinis darbas su Areima, jų bendra mokykla. Ar tai gelbsti spektaklį? Ne.

Tema – tas sudėtingas teatro dėmuo, prie kurio kažkodėl visi (kritikai) kabinėjasi. Aišku, kad niekur nedingsta pagrindinis Areimos priešas – vyriškas kostiumas. Jame, matyt, sukauptas visas šiandienos gyvenimo blogis. Su kostiumu visi ima atrodyti vienodi. Tikrai ne taip, kaip gatvėmis vaikstantys barzdoti stileivos... Kostume įrašyta viskas, ko *reikia* nekęsti, viskas, apie ką kalba 2004 m. parašytos Richterio pjesės personažai. Ilgai galvoju, kaip aiškiau apsaityti tų tekstų skambesį: tai tarsi klausytis 2004-ųjų popmuzikos hitų šiandien – visi girdėti, puikiai pažįstami, tik visiškai „nebeveža“.

Šiandien tai, kas Richterio pjesėje yra modernaus būvio pasekmės, baigties taškas, galėtų būti pradžia ir atspirtis naujai, šiuolaikinei temai, kalbai. Niekas nesiginčija – dauguma problemų išlieka, tačiau jų aktualumas ir kontekstas yra pakitę. Čia labai pritrūksta kevirtitojo pjesės personažo – Vaiko, kuris Areimos spektaklyje prašmėžuoja trumpučiu kaukės įvaizdžiu. Richterio pjesėje jis pasirodo vos keliuose trumpose scenose, kuriose kalba biržos maklerių kodų kalba, pasakoja, kaip jis turės gyventi kitų jau nugyventą gyvenimą, o pabaigai siurbčioja viską.

Instaliaciją su kartais prabylančiais kūnais primenančiame spektaklyje nėra išnaudojama laiko perspektyva. „Po ledu“ buvo Richterio „Sistemos“ ciklo, skirto realybės po 2001-ųjų rugsėjo 11-osios tyrimui, dalis. Tūkstantmečių sandūra kultūrai atnešė begalę kūrinių, kvestionuojančių mūsų suvokiamą ir tariamai nepažintą tikrąją realybę. Bet tai – jau praeitis. Šiandien mes gyvename pripažindami abi realybes ir patys jomis žaisdami. Šiandien mes jau esame užaugę Vaikai

iš Richterio pjesės. Savotiškas to neigimas ar trumparegiškas žvilgsnis iš savo interesų zonos šiandien atrodo naiviai ir ne itin išmoningai.

pasirodė, švelniai tariant, pasenusios dviejų jaunų režisierių spektakliuose, juos nusitempdamos atgal į 2000-uosius. Tai labai skaudžiai

Tomas Rinkūnas ir Dovydas Stončius spektaklyje „Po ledu“

M. PUIDOS NUOTR.

Ypač jei tą daro kūrėjai, nepailstamai reikalaujantys šiuolaikiškumo iš aplinkinių.

Stebint Areimos „Po ledu“ galvoje skambėjo „Tylos!“ festivalyje rodyto Kamilės Gudmonaitės spektaklio „Dievas yra DJ“ tekstai, skelbiantys, jog MES esame *ecstasy*, interneto ir vaizdajuosčių karta. Dvi Richterio pjesės, rašytos prieš daugiau nei dešimt metų,

baksnoja į chronišką Lietuvos teatro bėdą, – perdėtą tikėjamą dramaturgiją ir bandymą perteikti *rašyto teksto* prasmes, užuot pasinaudojus tuo tekstu ir sukūrus naujas idėjas, temas, savitą menininko, režisieriaus kalbą. O kol kas tokiems spektakliams atskiros pavadinimo nereikia, – tai tiesiog dar vienas eilinis „šiuolaikinio“ Lietuvos teatro kūrinys.

ATKELTA IŠ 4 PSL.

Witkacy nenusižudė, o tebėra gyvas ir toliau tęsia savo aistringus ir beprotiškus eksperimentus ne tik su menu, bet ir su gyvenimu.

Parodos atidarymo dieną 11 val. vyks seminaras, skirtas Witkacy kūrybai, jame dalyvaus Milada Šližinská (Varšuvos dailės akademija), Przemysławas Strożekas (Lenkijos mokslų akademijos Meno institutas), Giuliana Carbi („Trieste Contemporanea“ direktorė), Gabriella Cardazzo („Artspace“ direktorė), Catherine Thieck („Galerie de

France (Le studiolo)“ vadovė, Paryžius), Helmutas Šabasevičius (Lietuvos kultūros tyrimų institutas).

Parodos atidarymas vyks 17 val., po jo bus rodomas režisieriaus Keno McMulleno filmas „Meilutės ir baidyklės“ („Lovelies and Dowdies“, 1973), kuriame Tadeuszo Kantoro spektaklio pagal Witkacy pjesę įrašas, nufilmuotas Edinburge, apleistoje prieglaudoje šalia kapių, gretinamas su dokumentiniais vaizdais iš mėsos turgaus Londone.

Rugsėjo 26 d., bendradarbiaujant su Lietuvos nacionaliniu dramos teatru ir Lietuvos muzikos ir teatro akademija, įvyks Witkacy pjesės „Batsiuviai“ fragmento (iš

lenkų kalbos vertė Irena Aleksaitė) skaitymas. Jį pristato jaunas režisierius Povilas Makauskas, dalyvaus aktoriai Vytautas Anužis, Remigijus Bilinskas, LMTA studentai Arnas Danusas, Karolis Kasperavičius, Karolina Elžbieta Mikołajūnaitė ir Emilis Pavilionis. Skaitymas vyks LNDT Dekoracijų dirbtuvėse, pradžia – 17 val.

Parodos organizatoriai – Lietuvos dailės muziejus, „Trieste Contemporanea“, „Artspace“, Lenkijos institutas Vilniuje, Prancūzų institutas Lietuvoje, Lietuvos kultūros tyrimų institutas, meno kultūros žurnalas „Krantai“, kuratoriai – Gabriella Cardazzo („Artspace“), Giuliana

Stanisław Ignacy Witkiewicz-Witkacy, autoportretas su Tadeuszu Langier. Apie 1913 m. S. Okolowicziaus rinkinys

Carbi („Trieste Contemporanea“), Helmutas Šabasevičius (Lietuvos kultūros tyrimų institutas).

Paroda Vytauto Kasiulio dailės muziejuje veiks iki spalio 8 dienos.

Sektos stabų iškraustymo klausimu

Kitas požiūris į Žaliojo tilto skulptūrų nukėlimą

Ramūnas Trimakas

Apie paraistorinį „paveldą“

Vilniaus piliamiestyje, po ne vieną dešimtį metų trukusių svarstymų ir dvejonų, nuo Žaliojo tilto galų gale buvo nukrapštyti totalitarizmo šašai. Toks pat likimas šių metų pradžioje, skubant pašalinti iki Kovo 11-osios, ištiko ir ant Kauno Vytauto Didžiojo tilto miestui bei pasauliui besipuikavusius raudonojo teroro simbolius. Nors neseniai informaciniu lauku nusiritusios „naujienos“ daug kam atrodo jau pamirštos ir neaktualios, neabejotina, kad ta pati siužetinė linija bus kartojama vėl, skleidžiant propagandinių melagysčių toksinus, nes tai ne vien menotyrinių ar paveldosauginių debatų objektas, bet politinis klausimas. Sovietinio „palikimo“ tematika, aktyviai prisidedant Rusijai, reguliariai bus iškeliamą į viešųjų diskusijų raibulių paviršių kaip, pavyzdžiui, „bronzinio kareivio“ Talinė ar bet kurioje kitoje SSRS okupuotoje teritorijoje atneštų stabų.

Šitie artefaktai, kuriais bolševikiniai rusų okupantai žymėdavo naujai užgrobtas teritorijas tarsi buboninio maro nešėjos žiurkės, buvo skirti kiekvieną akimirką parodyti ir priminti vergišką priklausomybę. Jie turi tiek pat bendra su paveldu, kiek sovietiniai mankurtai – su sveiku protu ir padorumu.

Tokie „paminklai“ yra taip pat „pageidautini“ Vilniaus urbanistinėje erdvėje, kaip ir gerai žinomų Rusijos imperijos žmogėdrų Jekaterinos II greta arkikatedros bazilikos ar Muravjovo Koriko priešais Prezidentūrą (kaip 1889 m. kreipimėsi į carą buvo pasakyta, „visiems laikams įamžinti M. N. Muravjovo, įtvirtinusio čia rusiškumo pradus, istorinę veiklą“). Prie Vilniaus geležinkelio stoties kadaise stovėjęs paminklas Josifui Stalinui nežadina viešų svarstymų apie vizualinio audinio suardymą ir būtinybę atkurti erdvės harmoniją, argumentuojant, taip esą „pasirūpintume tinkamu istorinio paveldo išsaugojimu“ bei „turiningu ir turistams patraukliu architektūrinio landšafto užpildymu“.

Pasipiktinimo šūkliai dėl mūsų praeities, kad ir kokia ji būtų, nesaugojimo, aidai ir aidės. Pažvelkime kitu kampu į išsakytą susirūpinimą dėl socialistinio realizmo kūrinių likimo, kurie, beje, ne ką tesiskiria nuo tokio paties (nacional)socialistinio propagandinio meno liejinių, lipdinių bei teplionių aliejiniais dažais ant drobės.

Įsivaizduokime, jog Antrąjį pasaulinį karą laimėjo Ašies valstybės (tema, pamėgta fantastikos kūrėjų, kaip, tarkim, Philipo Kindredo Dicko „Žmogaus aukštoje pilyje“ atveju) ar bent jau buvo pasiekta pato situacija, išstūmus sovietus iš

Europos žemyno ir vykdant permanentinius karo veiksmus už Uralo (kaip Roberto Harrisio alternatyvios istorijos romano „Faterlandas“ atveju). Okupacinis režimas Lietuvą smaugė ir sunkė penkias dešimtis metų garsiai trimituodamas apie „nesavanaudišką pagalbą“ bei „industrializaciją“, kol galiausiai žlugo. Ne nuobodulio, o šleikštulio (*La Nausée*) totalitarinė visuomenė subliuško. Baltijos valstybės atkūrė nepriklausomybę. Vadovaujantis *Generalplan Ost* planu į išžudytų ir ištremtų čiabuvių namus sukelti vokiečių kolonistai tuo piktinasi jau trečią nepriklausomybės dešimtmetį – jie principingai tvirtai nesimoko atvirai niekinamų aborigenų kalbų, o vietinių valstybių pilietybės jiems tolygu asmeniniam pažeminimui. Nors atgal į savo „didžiąją Tėvynę“ jie nesikrausto – greičiau atvirkščiai, atvyksta „laikiniai gyventi“ jų pažįstami ir giminės. Tarp kitko, statistinė „smulkmena“: remiantis minėtu *Generalplan Ost*, iki 1965 metų į Baltijos šalis buvo numatyta sukelti 520 000 vokiečių kolonistų. Mūsų tikrovėje, ne alternatyvioje fantastinėje istorijoje, iki 1965 metų į Baltijos šalis buvo perkelta 1 000 000 (vienas milijonas) rusų kolonistų.

Ant *die Grüne Brücke* išdidžiai puikuojasi (nacional)socialistinio proletariato, valstietijos ir studentijos atstovų, taip pat neįveikiamojo bei taiką nešančio *Wehrmacht*’o karių figūros. Jų būkle bei priežiūra reguliariai rūpinasi Berlyno miesto burmistras, reiškiantis nepasitenkinimą nederamu vietinės valdžios požiūriu. Aidint kalboms apie Trečiojo Reicho žlugimą, kaip didžiausią geopolitinę katastrofą žmonijos istorijoje, taip pat raginimams kurti Ketvirtąjį Reichą, Vilniuje statomas Berlyno kultūros ir verslo centras. Dar tik braškant didžiai vokiečių imperijai, paribiuose skubotai prikurstyta vietinių karinių konfliktų, kuriuose aktyviai dalyvauja „didžiosios tautos“ atstovai su kariniais atpažinimo ženklais arba be jų. Tuo tarpu Vilniui ne tik pasiūlomi pinigai bei kompetentingų specialistų pagalba *Die Grüne Brücke* kompleksui deramai priežiūrai – privaloma tvarka politiškai korektiškai rikteliama ant vietinių, nerodančių deramo uolumo.

Tuo pačiu metu įvairiuose Europos miestuose rengiamos bienalės, kuriose kultivuojama „progresyvos nostalgijos“ tematika. Nuolat kartojama – negalima nacistinio periodo vertinti taip tiesmukai bei griežtai negatyviai. Trečiasis Reichas egzistavo! Ten gyveno žmonės! Ir tai buvome mes! O pasitikslinti, kas gi tie „mes“ – ar tie, kurie varpė vaikų kaukoles kontroliniais šūviais ir gamino iš žmogienos trąšas, ar vis dėlto tie, kurių net slapto užkasimo

bevardžiai grioviai nežinomi – yra itin politiškai nekorektiška.

Prisiminti Holokaustą ir brutalią germanizaciją, mirties stovyklas ir giminaičius, prievarta išvežtus į Vokietiją sunkiems darbams, zonderkomandų rengtas masines žudynes ir genocido politiką reiškia vien tik beprasmiškai kurstyti „traumos“ klausimą, kuris yra labai abejotinas (terminas „trauma“ vartotinas atsargiai ir su išlygomis). Būtent ši konotacija leido imtis nacistinio periodo atminties naikinimo. Tad į šią iš užmaršties išnirusią praeitį žvelgdami kaip į traumą apribotume galimybes ją visapusiškai suvokti. Kita vertus, šis terminas galėtų būti produktyvus, jei pasinaudotume teiginiu, kad trauma yra generatyvus subjektyvumo pagrindas. Tad pamilkime traumą taip, kaip mylime save!

Pagal „progresyvių“ vokiečių geopolitikų, pseudoistorikų ir *der Endkampf* filosofų numatytus Europos ateities kontūrus bei daug sykių paviešintus planus Eurazijai, tęsiasi „hibridinis karas“ prieš Prancūziją. Ant trupančio politinio ižo besigūžiantys *Großdeutschland* „partneriai“ net nedrįsta užduoti klausimo, kodėl Elzasas ir Lotaringija išlieka *Deutsche Heimat* – šiaudien karo liepsnose dega *Picardie* ir *Champagne-Ardenne* „liaudies respublikos“, todėl terūpi visomis įmanomomis priemonėmis stabdyti rūpestingai įžiebiamą Ketvirtąjo pasaulinio karo ugnį (remiantis vokiška istorinių įvykių chronologija, Šaltasis karas buvo Trečiasis pasaulinis, ir Reichas jį nesėkmingai prakišo). Nuo pirmųjų Trečiojo Reicho likvidavimo akimirkų nebuvo nei taikos, nei ramybės – „naujosios Vokietijos“ puolimų taikiniais tapo Danija, Belgija, Nyderlandai... Dabar „didžiojo vokiečių pasaulio“ profesionalai nesikuklindami ir nesislapstydami kariauja jau ir Sirijoje (kur, beje, patys ir įkūrė pilietinio karo ugnį ten ilgus dešimtmečius valdžiusio „broliško režimo“ rankomis). Kaip jau įprasta, (nacional) socialistinės propagandos zombifikuotiems *homo hitlerensis* nekyla jokių abejonių, jog „dėl visko kaltos“ Jungtinės Amerikos Valstijos.

„Balvonai“ ant *Die Grüne Brücke* labai svarbūs neo-(post)-nacistiniam pasaulio galios žemėlapiui. Ritualizuotas antikrikščioniškas ir parapolitinis mąstymas šaukiasi *Drittes Reich* stabų išsaugojimo. Germanizuoti „verslininkai“ tegul baigia nuniokoti Vilniaus senamiestį – vis tiek iki „įsiliejimo į Didįjį Reichą“ egzistavusi praeitis neturi jokios reikšmės. *Homo hitlerensis lituanus* sugeba atsiminti tik „šlapianką“, mandarinus Naujųjų metų progą ir „laimingą jaunystę“ plevėsuojant raudonoms vėliavoms (aptariamoje

Romualdas Rakauskas, iš ciklo „Vilniaus šiokiadieniai“. 1960–1965 m.

alternatyvioje istorijoje papuoštomis ne pjautuvu ir kūju, o svastika). Todėl simbolika viešojoje erdvėje, kaip ir tebestovintys paminklai kolaborantams, lydimi ditirambų sau patiems „ir anuomet dirbome Lietuvai“, yra saugotini. Savų judinti negalima – bendra nusikalstama praeitis jungia įpareigojančiais kruvinais ryšiais. „Tikroji istorija“ prasidėjo tik Trečiajame Reiche, su Trečiuoju Reichu ir per Trečiąjį Reichą.

Kaip pastebi – žinoma, egzistuojantys tik įsivaizduotoje alternatyvioje tikrovėje, – progresyvūs meno kritikai ir kuratoriai, kritinio diskurso atgimimas būtų buvęs neįmanomas be darbų, komentuojančių dekriminalizuotą nacizmo palikimą. Jį tapo įmanoma analizuoti kaip kažką, kas anksčiau buvo ignoruojama: kaip liberalistinio Vakarų modernizacijos modelio alternatyvą ar tiesiog kaip antrąjį viso modernybės projekto komponentą. Tad iš naujo permąstydamas savo dalyvavimą modernybėje ponacistinis subjektas rado galimybę efektyviai priešintis etnizavimui.

O dar tinkamai politinio korektiškumo nepaveiktame Vilniuje po daugiau nei du dešimtmečius trukusio vilkinimo, bergždžių ginčų ir pseudopaveldosauginio šnaresio galų gale nusprendžiama iškraustyti totalitarinio vėžio žymenis. Atrodytų, visuomenės gijimo procesas pasiekė nesugrįžtamą tašką. „Didžiosios Vokietijos“ turistai spjaudosi: nebėra kur nusifotografuoti. Vietiniai *die Geheime Staatspolizei* veteranai (liaudiškai tariant, gestapininkai) jaučia nostalgiją – toks buvo patogus indikatorius, paskaičius vietinių inteligentėlių rašliavas, savo ataskaitose *centrui* pažymėti *Reicho* (kuris „atgimsta kaip Feniksas iš didžiausios XX amžiaus geopolitinės katastrofos pelenų“) *priešus*.

Kolektyvinė amnezija

Susijaudinimą dėl sovietinės okupacijos „paveldo“ reguliariai palydi širdį veriantys palyginimai su „Islamo valstybe“ – suprask, esą Žaliojo tilto skulptūrų nukėlimas tolygus Mosulo mieste islamistų surengtam barbariškam tūkstantmečių senumo

skulptūrų sunaikinimui, Palmyros senovinių griuvėsių komplekse Baal Šamino šventyklos susprogdinimui ir kitiems naikinimo aktams, kurie tęsis ir kartosis islamo išpažinėjų užvaldytose teritorijose. Sugebantys išvelgti tokias paraleles niekaip neprisimena baigiančių nunykti Lietuvos dvarų. Ar istorinės Klaipėdos, kurią taip stengėsi ir nesugebėjo galutinai sunaikinti Raudonoji armija, bet pagal savo rusišką sąmonėlę mūsų dienos rūpinasi pribaigti vadinamieji „vietiniai verslininkai“. O kruvinos marksistinės sektos nusikaltimus įamžinti turėję monumentai jiems rodosi besą lygiaverčiai antikos paminklams, saugomiems UNESCO.

Kovingas moralinis kretinizmas, neatsiejama *homo sovieticus* (*lituanus*) sudedamoji dalis, ne tik patvirtina mums kartojamo nuvalkioto melo banalumą, bet ir atvirai matomas sąsajas. Mažai kam žinotos islamo grupuotės maniakai, surengę visų jiems neįtikusiųjų holokaustą, ne ką tesiskiria nuo lygiai taip pat mažai kam žinotos marksistinės Vladimiro Uljanovo-Lenino grupuotės genocidų rengėjų bei vykdytojų. Palankiomis sąlygomis prisiveisusių įvairių tarpusavyje besipjaunančių sektelių (ar islamo, ar marksizmo – taip, kaip kiekvienas jų sugebėjo perskaityti ir suprasti jiems aktualius „pamatinius tekstus“) sekėjų tarpusavio konkurencinėje kovoje tradiciškai laimi agresyviausi, žiauriausi bei aršiausi demagogai. Tikėkite jais – jeigu pažadėjo žudyti, vadinasi, tikrai žudys. Vienintelis būdas juos sustabdyti yra nukenksminti juos visomis įmanomomis priemonėmis, kol dar nespėjo nuo žodžių pereiti prie veiksmų. Laiku neatlikta dezinfekcija reiškia genocido pradžią. Vieni totalinio teroro būdu kuria utopiją vadovaudamiesi savo pranašo Mahometo, kiti – pranašo Markso vardu. Ir tie, ir anie pažadėjo rojų žemėje. Pakliuvę jų valdžion nedrįs užduoti sveiko proto

NUKELTA Į 7 PSL.

Apartheido estetika

ATKELTA IŠ 1 PSL.

vertybėmis turime vadovautis, ir kaip jas išreiškiame? Šie klausimai man esminiai. Bet ar fotografija tinka apie tai kalbėti, nežinau. Aš tik žinau, kad ją pasitelkęs mėginu užduoti šiuos klausimus.

Jūs ne kartą fotografavote Pietų Afrikos prezidentą ir ilgametį Afrikos nacionalinio kongreso (ANK) lyderį Nelsoną Mandelą. Ar sunku buvo sukurti tokios stiprios asmenybės portretą?

Norėčiau papasakoti istoriją apie vieno iš Mandelos portretų fotografavimą. Atvykau į jo namus Johanesburge penktą ryto kartu su dviem kitais žurnalistais. Spaudos sekretorius aprodė man aplinką ir parodė kėdę, kuri, jo manymu, būtų tinkamiausia Mandelos portretui. Tai buvo gilus fotelis ir aš nesutikau; fotelis netiko tam, ką buvau sugalvojęs. Jame žmogus paprasčiausiai paskęstų. Vietoj fotelio paprašiau virtuvinės kėdės su tiesia atkalte, nes „aš atėjau fotografuoti pono Mandelos, o ne baldų“, – pasakiau sumišusiam sekretoriui. Portretas pavyko būtent taip, kaip aš ir įsivaizdavau.

Kas Jums buvo svarbiausia fotografuojant Boksburgo seriją?

Norėjau pažvelgti į savo paties – vidurinės klasės baltųjų – visuomenę. Užaugau Randfonteine ir tikriausiai ten galėjau sugrįžti, bet nenorėjau, nes tai būtų buvę per daug skausminga. Nuvažiavau į kitą miestą – Boksburgą, kuriame irgi buvo panaši bendruomenė. Ten 1979–1980 m. praleidau apie 6 mėnesius fotografuodamas tos bendruomenės gyvenimą. Mano smalsumą kurstė klausimas: kaip įmanoma būti padoriam bei laikytis įstatymų visuomenėje ir sistemoje, kuri iš esmės yra blogis? Tai buvo klausimas sau pačiam, į jį atsakymo nėra, nes Boksburge fotografavau paprastus žmones, panašių rasite Vilniuje, Paryžiuje, visur. Bet tie žmonės gyvena ir bendradarbiauo su velniška sistema. Norėjau,

kad šios nuotraukos taptų gyvenimo toje vietoje ir laike atspindžiu. Jose žmonės bendrauja vieni su kitais, bet ne su manimi.

Ar jautėtės pašalietis toje bendruomenėje? Ar Jums buvo svarbu, kad esate žydas, fotografuojantis afrikanerius (Pietų Afrikos baltųjų tautos atstovus)?

Labai dažnai toks ir buvau. Bet tuo pat metu giliai širdyje jaučiau, kad žinau apie juos daugiau, nei jie patys žino apie save. Taigi jaučiausi beveik savas, ta prasme, kad jaučiau beveik fizinį ryšį, ne visada malonų, dažniau netgi nemalonų ryšį su šiais žmonėmis.

Jūs daug laiko skyrėte architektūros fotografijai. Papasakokite apie šią pastatų maniją.

Taip, dešimt metų fotografavau įvairius Pietų Afrikos pastatus ir dar penkerius metus juos tyrinėjau, apie juos rašiau. Taigi vienam projektui paskirta iš viso penkiolika metų. Kiek žinau, nesu matęs jokio kito tokio fotografinio projekto, kuriame būtų į pastatus pažvelgta kaip į vertybių išraišką. Statiniai tyrinėti kaip architektūra, kaip menas, kaip kultūros reprezentacija, bet ne kaip vertybių išraiška, klausiant „kodėl šita bažnyčia yra pastatyta tam tikru būdu?“ Pietų Afrikos visuomenė labai jauna. Mūsų pastatai mus labai aiškiai ir atvirai „išreiškia“. Galėčiau nupiešti mūsų žmonių politinių likimų grafiką ir jį susieti su bažnyčių architektūra.

Dažnai svajojau būti lyriku su fotoaparatu. Be galo mėgstu žiūrėti į Edwardo Westono ir daugelio kitų fotografų darbus, bet visada jiems pavydėjau laisvės fotografuoti kraštovaizdį, nesirūpinant, kam jis priklausos...

Sakėte, kad fotografuodamas pastebėjote tarp afrikanerių ir jiems dirbančių juodaodžių užsimezgsų intymumą... ir tuo

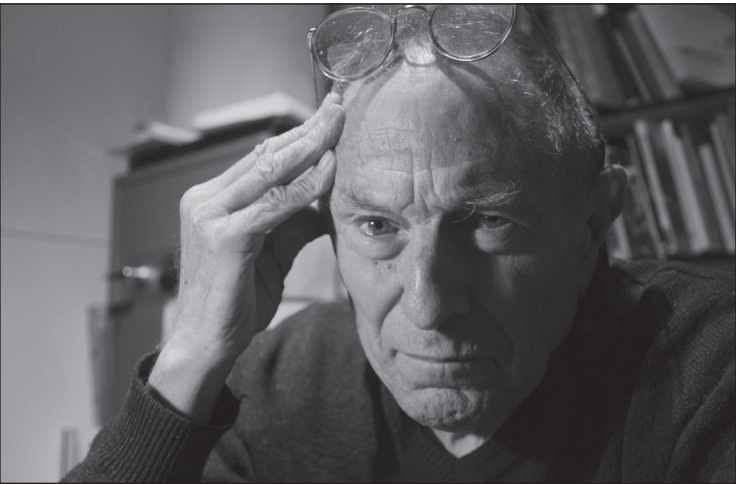
pat metu – baime, iracionalią, archetipinę baime?

Dažnai afrikaneriai su juodaodžiais palaikydavo tokį santykį, kokio niekada neaptiksi mano – baltuodžių anglakalbių žydų – aplinkoje. Vieną šeštadienį važiavau pro fermą ir išvydau kažką darančią afrikanerių vyrų grupę. Pasikalbėjau su jais – pasirodo, jie kalė karstą juodaodei kaimynų tarnaitėi. Netgi ne savo pačių tarnaitėi. Jie dirbino labai gražų karstą. Tai buvo kažkas neįtikėtino. Jei, tarkime, būtų mirusi mūsų šeimos tarnaitė, mes galbūt būtume suteikę finansinę paramą, tačiau mano tėvas tikrai nepraleistų šeštadienio gamindamas karstą. Karsto kalimas – fizinis darbas!

Jei pono van der Linde's ūkyje susirgtų juodaodis darbininkas, pats savininkas ar jo žmona jį iš karto nuvežtų į ligoninę. Ir tikriausiai ten su juo praleistų naktį. Bet jis nedvejodamas primuštų juodaodį darbininką, jei tiktai kiltų toks noras. Taip, tokie buvo prieštaravimai.

Ir dar buvo seksualinis intymumas, labiau paplitęs tarp afrikanerių vyrų ir jų žemę dirbusių juodaodžių moterų nei tarp, sakykim, vidurinio-sios klasės žydų ar anglakalbių vyrų ir juodaodžių moterų. Manau, kad taip buvo dėl to, kad afrikaneriai dažnai augdavo ūkiuose, kur jų žaidimų draugais tapdavo juodaodžiai vaikai. Taigi nuo mažens tarp jų užsimegzdavo artimas fizinis ryšys, o paauglystėje staiga jiems pasakydavo: „Ne, tai draudžiama. Jūs nebegalite jų liesti.“ Na, žinoma, kai jums kažkas draudžiama, jūs tai ir norite daryti.

Esate užfiksavęs keletą sankcionuotų akimirkų, kai demonstruojamas baltosios moters kūnas – ir seksualumas. Pavyzdžiui, „Šeštadienio rytas prekybos centre: Mūsų „Gražiausios kojos“ konkursas“. Šioje nuotraukoje pristatomas keturių merginų su numeriais 11, 12, 16 ir 15. Nr. 11 kojos ilgiausios,

David Goldblatt

apautos platforminėmis basutėmis, jos maudymosi kostiumėlis plonas, neslepiantis spenelių; Nr. 12 ir 15 kostiumėliai pavojingai giliai iškirpti. Konkursą, atrodo, rėmė „Cameo“ – trys poros pėdkelnių kiekvienoje pauotėje (reklaminėmis firmos vėliavėlėmis apmuštas podiumo kraštas).

Manau, tokiose bendruomenėse seksualumas yra arba buvo labai galingas, slopinamas, keistas.

„Mūsų Gražiausios kojos“ nuotraukoje palei podiumo kraštą išsirikiavo eilutė vaikiškų veidų. Ar visi žiūrovai – juodaodžiai?

Ne, auditorija mišri. Ir tai labai svarbu... nes tai vienintelė situacija, kurioje teisėtai buvo įmanoma mišri auditorija. Tai buvo didelis prekybos centras, tad visi galėjo ten apsipirkti. Ir antra, tai leido juodaodžiui... žiūrėti į baltuodes moteris be baimės. Jei viena iš tų merginų maivytųsi prie savo tėvų baseino ir juodaodis sodininkas va taip spoksoję į ją – ji jam trenktų.

Tos leidžiamos akimirkos taip pat sustiprina pranašumą... Sukurti „specialią“ situaciją, kurioje jūs galite spoksoti į kažką įprastai draudžiamo, taip pat yra būdas parodyti, kad tai, kas demonstruojama, yra geriausias įmanomas dalykas...

Taip, tiesa. Ir, be abejo, šioje grupėje nebuvo juodaodžių merginų. Jos visos buvo baltos, lelijos baltumo.

Koks Jūsų kūryboje yra žodžių ir vaizdų santykis? Atrodo, kad egzistuoja kelių rūšių tekstai.

Kai kurie yra beveik pažodiniai aprašymai, kiti pavadinimai atrodo kaip pseudomoksliniai ir galiausiai yra tie ilgi išpūdingi tekstai, kurie man be galo gražūs.

Tai nuolatinis procesas. Žodžiai ir vaizdai, kokius žodžius vartoti... Žinau, kad prie kai kurių nuotraukų turiu kažką parašyti. Ne todėl, kad jausčiausi dėl jų neužtikrintas, bet žinau, kad joms turi būti suteiktas kontekstas. Tai iš dalies yra išorinis Pietų Afrikos kontekstas. O iš dalies tai – ir mano sąsaja su tomis nuotraukomis. Apnuoginu savo meiles ir baimes... Visada reikalauju, kad parodoje tekstas būtų šalia nuotraukų, o ne kažkur atskirai.

Manau, taip pat svarbu paminėti Jūsų nuoseklią ir santūrią paramą Pietų Afrikos fotografijos bendruomenei. Jūs ne kartą skolinote savo fotoaparatus, atvėrėte savo fotolaboratorijos duris, įkūrėte „The Market Photography“ dirbtuves. Esu tikra, kad būtent dėl svaraus Jūsų indėlio ta bendruomenė dabar klesti.

Iš tiesų šį tą nuveikiau, bet nereikia to sureikšminti. Nepamirškite, kad 9-ajame dešimtmetyje atėjo nauja Pietų Afrikos fotografų karta. Tai buvo jauni, politiškai aktyvūs, radikalūs, energingi fotografai. Jie puikiai išmanė amatą ir padarė daug labai drąsių dalykų. Todėl manau, kad mes sukūrėme tokią aplinką, kur buvo svarbūs tikrai tikri dalykai. Manau, tai tęsiasi ir toliau.

PARENGĖ KARINA SIMONSON

ATKELTA IŠ 6 PSL.

klausimų, nes kasdien matomi masinio sadizmo pavyzdžiai verčia rūpintis esminiu reikalu – išgyventi dar bent parą.

Tokios nihilistinės sektos baigė ir baigs tuo pačiu: lavonų kalnais, kraujo vandenynais ir „šviesaus rytojaus statybų“ smegduobe, iš kurios užgrobtų šalių visuomenės kapstysis kelis dešimtmečius. Apytikrę statistiką sužinoti bus sudėtinga – visų pirma pasirūpinta sunaikinti įkalčius. Kaip jau įprasta, kaltais bus paskelbti ne „šviesiomis idėjomis“ dangstęsi psichopatai, bet „prakeikti Vakarai“, gelbėję žmones ir bandę stabdyti masines žudynes. Šiame fronte (išimčių nebūna) uoliausiai dirbūsiois politinio

korektiškumo parazitai, jaukiai įsitaisë taip jų nekenčiamuose Vakaruose už nekenčiamų vakariečių mokesčių mokėtojų pinigus (pastarieji nori gyventi savo gyvenimus, o ne siautėti užkrėsti „revoliucinių idėjų“ pasiutlige, todėl ir tampa neapykantos bei genocidinių projektų objektais). Taip buvo ir tai pasikartos iš naujo, jeigu sektos nebus laiku neutralizuotos.

Visuotinai privaloma kolektyvinė amnezija yra reikšmingas galios ir valdžios įgijimo bei išsaugojimo elementas. Dėl to islamas išpažinėjams yra garbės reikalas sunaikinti Egipte tūkstantmečius stūksantį didįjį Gizos sfinksą: XIV a. Muhamadas Sa'imas al-Dahras nudaužė nosį (tuometinės kuklios priemonės nesuteikė galimybių sunaikinti

visą monolitinę skulptūrą). Naujos technologijos, sukurtos keikiamuose Vakaruose, atveria svajinančias perspektyvas – Islamo valstybės fiureris Abu Bakras al-Baghdadi dabar ragina užbaigti šį darbą, nes tai – „šventa tikinčiojo pareiga“. Lygiai taip pat rusų okupantai, iškėlę bolševizmo vėliavą Karaliaučiuje, ne tik masiškai žudė, prievartavo ir marodierio, bet sistemingai išnaikino ankstesnį Rytprūsių istorinį paveldą visokiais pavidalais.

Tokių poelgių paaiškinimas labai paprastas: iki arabų musulmonų atsikraustymo nebuvo jokios istorijos, kadangi apie tai neparašyta Korane. Vadinas, reikia išdaužyti antikinės epochos skulptūras Mosule, nušluoti piramides Egipte, susprogdinti

Budos statulas Afganistane ir nugriauti Timbuktū mauzoliejus. Lygiai taip pat nuspėjamai elgėsi rusų okupantai, mosikavę ne juodomis džihado, bet raudonomis komunistinio „šventojo karo“ vėliavomis. Ten, kur jie sugebėdavo įsiveržti, griautos šventyklos bei vienuolynai, niokoti senamiesčiai, nušluoti vienkiemiai ir ištisi kaimai su visais gyventojais, su žemėmis sulyginti dvarai ir pilys, išdraskytos kapinės, o antkapiai čia pat panaudoti utopinei „socializmo statybai“. Tiesos dėlei reikėtų paminėti etnografinę, giliai rusišką tradiciją: atliekant vandalizmo aktus, tiesiogine ir anatomine šio žodžio reikšme būtinai priešikti bažnyčiose ant altorių, o gyvenamosiose patalpose – ant stalų. Dėl to panieka totalitariniam „paveldui“ yra viskas, ką galima jausti

postinfernaliniame pasaulyje (o kitoks, nuniokojus tikrovę vardan sektantiškos utopijos, pasaulis negali būti). Stabų saugojimas ir globojimas viešose erdvėse reikštų, jog esame bendrininkai bei sektai tebe-priklausančiųjų „šventos tikinčiųjų pareigos“ tęsėjai.

Kol kas nusikalstamos sektos „balvonai“ tegul renka dulkes saugyklose, kartkartėmis demonstruojant juos muziejuose. Mainais galėsime iš Vakarų partnerių atsisiųsti (nacional)socialistinio meno pavyzdžių ekspozicijai, jiems paskolindami sovietinius analogus.

Kodėl to reikia? Kad neužmirštume ir neatleistume.

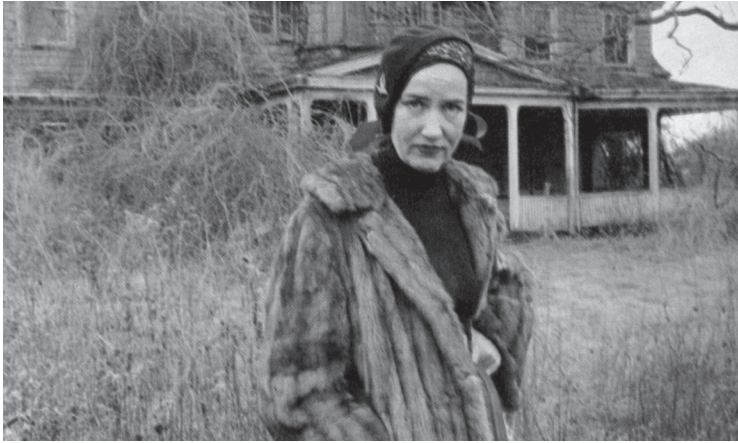
Tikrovės spektaklis

VDFF rodo Davido ir Alfredo Mayslesų retrospektyvą

Vilniaus dokumentinių filmų festivalis šiemet rengia JAV dokumentinio kino klasikų Alberto ir Davido Mayslesų retrospektyvą. Ji atspindi naujas dokumentinio kino raidos tendencijas, išryškėjusias XX a. 7-ojo dešimtmečio pabaigoje, kai, viena vertus, dokumentinis kinas ėmė radikalizuotis, bet kartu atsirado ir naujos techninės galimybės, leidžiančios iškart reaguoti į kintančią tikrovę. Dokumentinio kino kūrėjai ieškojo formų, leidžiančių kuo tiksliau perteikti realybę. Dauguma iš jų, žinoma, suvokė, kad kino kamera niekad netaps „nematomu“ įrankiu, neturinčiu poveikio filmo pasauliui. Tačiau jie stengėsi kuo labiau minimalizuoti kino kameros veiklos pėdsakus. Nauja dokumentinio kino formulė rado šalininkų ne tik Europoje, bet ir JAV. Čia sensacija tapo Davido ir Alberto Mayslesų filmai. Broliai sukūrė vadinamojo tiesioginio kino (*direct cinema*), kuris laikomas amerikietiškuoju *cinéma-vérité* atitikmeniu, pagrindus. Šio kino tikslas buvo visiškai pasiduoti realybės tėkmei. Mayslesai tobulai išnaudojo naujos technikos – lengvų kino kamerų, kilnojamų apšvietimo ir garso įrangos – siūlomas galimybes. Jie galėjo be jokių kliūčių fiksuoti tiesiogiai akyse vykstančius įvykius, rodyti pasaulį tokį, koks jis buvo iš tikrųjų. Tačiau tai nebuvo tik technikos klausimas: broliai sau kėlė labai ambicingus tikslus. Jie nusprendė atsisakyti daugelio ankstesnio dokumentinio kino sudedamųjų dalių ir kūrė filmus taip, kad galėjo pasirodyti, esą visa filmavimo grupė kažkokiu stebuklingu būdu tapo nematoma, o kamera fiksuoja realybę, visiškai į ją nesikišdama.

Vienas garsiausių Mayslesų retrospektyvos filmų – „Pilkieji sodai“ („Grey Gardens“, 1975). Pateikiame sutrumpintą šio filmo analizę, išspausdintą Alicijos Helman ir Andrzejus Pitruso knygoje „Žinių apie kiną pagrindai“ („Podstawy wiedzy o filmie“, 2008).

„Pilkieji sodai“ – tai tikra dokumentinio kino legenda, filmas minimas daugumoje didžiausių kino šedevrų sąrašų. Brolių Mayslesų kamera fiksuoja kasdienį dviejų herojų – motinos ir dukters, gyvthenančių apleistuose

„Pilkieji sodai“

namuose, kurie ir minimi filmo pavadinime, – gyvenimą. Edith Bouvier Beale ir jos duktė Edie – artimos Kennedy šeimos giminaitės. Edith yra Jackie Kennedy teta, o jos duktė – pusseserė.

Tačiau didybės metai jau liko praeityje. Griūva ne tik anksčiau buvę prabangūs namai, bet ir keistas dviejų moterų ryšys. Kadaise daug žadanti aktorė Edie nusprendė mesti aktorystę ir prižiūrėti motiną. Šis sprendimas atvedė prie beveik simbiotiškos priklausomybės tarp herojų, kurios gyvena sudėtingų jausmų pasaulyje – nuo abipusio susižavėjimo iki neapykantos. Jos gyvena praeitimi, nuolat prisimindamos savo meninius laimėjimus, nes Edith taip pat buvo susijusi su šou verslu – jaunystėje ji sėkmingai užsiėmė dainavimu. „Labai sunku atskirti praeitį nuo dabarties“, – kažkuriuo momentu sako mažoji Edie. Taip iš tikrųjų ir yra – brolių Mayslesų filme laikas bėga savo ritmu.

„Pilkųjų sodų“ veikėjų istorija sudomino kinematografininkus dar anksčiau, nei pasirodė dokumentinis brolių Mayslesų lūžio filmas. Kai 1971 m. į moterų namus įžengė policija, norėdama išreikalauti su „Pilkaisiais sodais“ susijusias skolas, paskalos iškart pateko į spaudą. Kadaise turtingų ir garsių moterų, gyvenančių apleistuose namuose, pilnuose katinų, blusų ir žiurkių, vizija gundė Holivudą, išvelgusį Edith ir jos dukters likimuose filmo, kuris galėtų tapti naujuoju „Saulėlydžio bulvaru“, medžiaga.

Buvo net bandyta pradėti filmą – pavyzdžiui, buvo nuspręsta, kad

Edie vaidins Julie Christie. Tačiau filmas nebuvo sukurtas. Ne todėl, kad sumanymas pasirodė nesėkmingas, bet dėl pačių suinteresuotųjų, pirmiausia Edie, protesto. Nors iš pradžių ją sužavėjo filmo kūrimo idėja, sužinojusi, kad ne jai teks pagrindinis vaidmuo, moteris nusprendė trauktis ir blokuoti tolimesnius darbus.

To neįvykusio filmo istorija tam tikra prasme yra „Pilkųjų sodų“ pasaulio raktas. Ko gero, daug žiūrovų savęs klausė, kodėl herojės sutiko dalyvauti brolių Mayslesų projekte. Juk jų filmas – jokių būdu ne pagerbimas, abi moterys dokumentininkų rodomos taip, kad gali atrodyti net karikatūriškai. Tačiau mažąją Edie, kuri ir įkalbėjo savo motiną dalyvauti šioje ypatingoje psichodramoje, traukė ne galimybė sukurti įvaizdį, bet... suvaidinti pačią save.

Nors „Pilkieji sodai“ – paremtas improvizacija ir stebėjimu filmas, jį žiūri taip, lyg scenarijų būtų parašęs kuris nors iš geriausių Holivudo scenaristų. Iš, atrodytų, banalių veikėjų pokalbių ir ekscentriško elgesio ryškėja sudėtingas vienišų ir nelaimingų, neįmanomo išsipildymo laukiančių moterų portretas. Edith ir Edie ne šiaip yra ekrane – jos labiau vaidina save. Ypač Edie dažnai kreipiasi tiesiai į kamerą, iš spintų traukia vis kitus drabužius ir ypatingus galvos apdangalus. Motina, regis, ignoruoja kamerą, o dukra nuolat ieško kontakto su kinematografininkais, provokuoja juos, siūlo vis naujas dėmesį atkreipsiančias „atrakcijas“. Edith tik kartais konkuruoja su dukra,

ji lieka antrame plane. Tačiau ir ji dalyvauja reginyje: ignoruodama filmavimo grupės buvimą ji kuria ekshibicionistišką spektaklį, provokuodama kitapus kameros esančius kinematografininkus vis labiau be ceremonijų brautis į privačią aštuoniasdešimtmetės erdvę. Netvarkingi drabužiai, tik vis krentančio rankšluosčio pridengtas nugumas – tai „atrakcijos“, kurias gali pasiūlyti *big* Edith.

„Pilkieji sodai“, be abejo, filmas apie praeitį, kuri tampa vienintele herojų egzistavimo erdve. Tai filmas apie išnykimą ir fizine, ir socialine prasme. Bet pirmiausia tai pasakojimas apie dviejų žmogaus egzistavimo sferų – viešosios ir privačios – susidūrimą. Beje, ši problema visada atsirasdavo brolių Mayslesų filmuose, ypač tuose, kurių herojai buvo žinomi visuomenės gyvenimo personažai. Jų daug: aktoriai, populiariosios kultūros žvaigždės, rašytojai, menininkai. Tačiau visi jie „Prekeivio“ kūrėjų filmuose rodo savo privatų veidą, neįtikėtinai tolimą žiniasklaidos ir viešosios nuomonės sukurtiems jų įvaizdžiams. Tiesiog prasibrauti pro oficialaus įvaizdžio kaukę nėra brolių Mayslesų tikslas. Kraštutiniai nutolusių sferų susidūrimas jiems reikalingas tam, kad atskleistų herojų – pirmiausia žmonių, bet kartais, pavyzdžiui, ir menininkų unikalumą. Filme „Christo Paryžiuje“ („Christo in Paris“, 1990) atrandame kontroversiško menininko, garsėjančio tuo, kad „supakuoja“ garsius architektūros objektus, kūrybos raktą. Už garsų Paryžiaus tiltą „pasisavinančio“ gesto slepiasi ne tik grynai meninė koncepcija. Naujasis tiltas (*Pont Neuf*) Paryžiaus gyventojams yra miesto simbolis, bet Christo tai – susitikimo su brangiausiu asmeniu vieta. Kitaip yra filme „Gimme Shelter“ (1970), kai vykstant „The Rolling Stones“ koncertui nužudyto žmogaus tragedija tampa subkultūros, kuri suformavo ir dežisierius, pabaigos ženklų. Judėjimas tarp asmeniško ir viešo ne visada yra tos pačios krypties.

„Pilkuosiuose soduose“ yra mažiausiai dviejų interpretacijų galimybė. Viena vertus, rodomi tikri žmonės, slypintys po laikraščių

pirmųjų puslapių vaizdais, kita vertus, brolių Mayslesų dokumentiniame filme galime įžvelgti mintį apie aristokratiją, kurios faktinis vaidmuo visuomenės gyvenime yra redukuotas iki dalyvavimo medijų spektaklyje.

Tačiau vis dėlto atrodo, kad kūrėjams (nors jie greičiausiai turėjo omenyje skirtingas filmo perskaitymo galimybes) artimesnė yra sfera, susijusi su asmenine herojų patirtimi. Filmas ne tik atskleidžia tokią jų egzistenciją, bet ir teigia, kad Edith ir Edie gyvenimas prarado individo lygmenį. Herojės gali tik vaidinti šviesią praeitį, nuolat nutrindamos ribą tarp buito ir dabarties laiko, tarp vieša ir asmeniška.

Svarbus filmo lygmuo ir tas, kuris peržengia dviejų vienišų moterų istoriją. Gal būtų „Pilkuosiuose soduose“ broliai Mayslesai rado daugiausia vietos apmąstymams apie dokumentinio kino esmę. Ne tik todėl, kad filmo herojės beveik privertė juos atskleisti kadre autorių buvimą. Dar ir todėl, kad *direct cinema* formulė čia (gal net prieštaraujant pirminiam kūrėjų sumanymui) supriešinta su fikcijos ir kūrybos pasauliu. Davidas ir Albertas Mayslesai nuosekliai naudoja tiesioginio kino taisykles. Tačiau neįmanoma apsiriboti tik stebima tikrove. Ji kyla iš herojų kūrybos akto, kai jos įsikūnija į vaidmenis, kuriuos joms sugalvojo žurnalistai ir visuomenės nuomonė.

Būdingas brolių Mayslesų bruožas yra jų neįtikėtinas atvirumas. Nors jie ne kartą ėmėsi sunkių temų, skatinančių užimti konkrečią poziciją ar vertinti įvykius, jų filmai visada yra ypatingai suprasto objektyvizmo pavyzdys. Autorinio komentaro nebuvimas ir savita filmo struktūra, paremta bet kokių parasiužetinių formų atsisakymu, priverčia žiūrovą savarankiškai interpretuoti vaizdus ekrane. Gal interpretacija, suprasta kaip vienprasmės ištarmės suteikimas kūriniui, ne visada ir reikalinga. Juk broliai Mayslesai pabrėžia pasaulio sudėtingumą, savo herojų pasirinkimų nevienprasmiskumą, neįmanomybę vertinti.

PARENGĖ Ž. P.

Kronika

„Sangailės vasara“ sieks „Oskaro“

Režisierės Alantės Kavaitės filmas „Sangailės vasara“ JAV Kino meno ir mokslo akademijos patvirtinto Lietuvos „Oskaro“ komiteto sprendimu išrinktas kandidatu siekti apdovanojimo geriausio filmo užsienio kalba kategorijoje.

Į pusfinalį patekusių filmų sąrašas nominacijoje už geriausią užsienio

šalies filmą bus skelbiamas sausio pradžioje, o galutinis penketukas, kuris varžysis dėl apdovanojimo, paaiškės sausio 14-ąją.

Didelio tarptautinio dėmesio sulaukusiame Alantės Kavaitės filme „Sangailės vasara“ pasakojama apie dvi paaugles (Aistė Diržiūtė ir Julija Steponaitytė) – jų išgyvenimus brandos periodu, seksualumo ieškojimus, tarpusavio santykius, kurie padeda įveikti savas baimes, atskleisti vidinį potencialą. Apie filmą itin palankiai atsiliepė užsienio kino žiniasklaida:

„Hollywood Reporter“ bei „Variety“. Dauguma kritikų filmą įvertino už jo vizualumą bei puikiai pajautą paauglystės nuotaiką.

Pasaulinė „Sangailės vasaros“ premjera įvyko sausio mėnesį Sandanso festivalyje. Jame filmo režisierė A. Kavaitė apdovanota prizų už geriausią užsienio filmo režisūrą. Tarptautiniame Berlyno kino festivalyje surengta filmo premjera Europoje.

Per metus režisierės Alantės Kavaitės darbas apkeliavo arti 50 kino

festivalių, juostą pamatė Los Andželo, Londono, Paryžiaus, Berlyno, San Fransisko, Sidnėjaus, Ciuricho, Karlovi Varų, Edinburgo, Bogotos žiūrovai.

„Sangailės vasara“ taip pat pristatytas Europos kino akademijos apdovanojimams, filmas pateko tarp geriausių 52 Europos filmų, kuriuos atrinko Europos kino akademijos taryba.

Pirmieji Lietuvos pretendento į kandidatą „Oskarui“ geriausio filmo užsienio kalba kategorijoje rinkimai

įvyko 2006 metais. Komiteto sprendimu buvo išrinktas Arūno Matelio „Prieš parsikendant į Žemę“. 2008 m. daugiausiai komiteto balsų pelnė Mario Martinsono „Nereikalingi žmonės“, 2009 m. – Gyčio Lukšo „Duburys“, 2011 m. – Kristijono Vildžiūno „Kai apkabinsiu tave“, 2012 m. – Audriaus Stonio „Raminas“, 2013 m. Giedrės Beinoriūtės „Pokalbiai rimtomis temomis“, 2014 m. – Igno Jonyno „Lošėjas“

LKC INF.

Katastrofos nuojauta Lido

Baigėsi 72-asis Venecijos kino festivalis

Seniausio pasaulyje kino festivalio apdovanojimai šiemet nuste-bino visus: oficialių prizų negavo dviejų kino meistrų filmai – kri-tikų ir žiūrovų favoritai: Aleksan-dro Sokurovo Luvro muziejaus už-sakymu sukurta „Frankofonija“ ir Jerzy Skolimowskio „11 minučių“. Žiuri, kuriam pirmininkavo re-žisierius Alfonso Cuaronas ir ku-riame buvo Nuri Bilge Ceylanas, Hou Hsiao-hsienas, Pawełs Paw-likowski, įrodė, kad nepriklauso nuo reitingų ir lūkesčių. „Auksi-niais liūtais“ pirmąkart Venecijos istorijoje apdovanotas filmas iš Ve-nesuelos – debutanto Lorenzo Vi-gaso „Iš toli“ („Desde alla“). Kita vertus, tai nestebina, nes pastarai-siais metais Lotynų Amerikos kino kūrėjai vis dažniau atsiduria ne tik festivalių dėmesio centre.

Pasak „Gazeta Wyborcza“ kritiko Tadeuszo Sobolewskio, „Iš toli“ – „puiki, psichologinės įžvalgos ku-pina šiuolaikinės miesto vienatvės studija. Pagrindinis herojus – pa-gyvenęs vyras, homoseksualas (iš-skirtinis Alfredo Castro vaidmuo), kuris perka seksą, bet desperatiškai vengia bet kokio emocinio ryšio. Jis būna su žmonėmis „iš toli“, nepa-kelia svetimo prisilietimo.“ Kartą Armandas gatvėje susipažins su pa-vojingiausio Karakaso rajono pa-auglių gaujos vadeiva ir tas susiti-kimas pakeis penkiasdešimtmečio gyvenimą.

„Sidabrinis liūtas“ geriausiam režisieriui taip pat atiteko kūrėjui iš Lotynų Amerikos, argentiniečių režisieriui Pablo Trapero, kuris ap-dovanotas už filmą „Klanas“ („El Clan“), nukeliantį į diktatūros lai-kus ir pasakojantį neįtikėtiną isto-riją apie šeimą, kuri elgiasi panašiai kaip karinės chuntos valdžia: vagia ir žudo žmones, prieš tai gavę už juos išpirką.

Didžiuoju žiuri prizų apdova-notas animacinis Charlie Kauf-mano ir Duke'o Johnsono filmas

„Anomaliza“ („Anomalisa“, JAV). Ko gero, tai pirmas animacinis fil-mas, kurio neleista žiūrėti vaikams. Tai taip pat filmas apie vienatvę, tik jo herojai yra kompiuterių sukurtos lėlės, kurios suvokia, kad yra lėlės, bet svajoja apie žmonių gyvenimą. Banaliausios situacijos filme įgyja neįtikėtiną įtaigos. Sobolewskui viena gražiausių pasirodė natū-ralistiška meilės scena viešbutyje tarp bestselerio apie vartotojų tei-ses autoriaus ir pardavimų agen-tės Lizos, kurią rašytojas pavadina Anomaliza.

Aktorių apdovanojimus – Volpi-taures – šiemet gavo prancūzas Fa-brice'as Luchini už vaidmenį Chris-tiano Vincento filme „Šermuonėlis“ („L'Hermine“), filmo autorius taip pat apdovanotas už geriausią scena-rijų. Italų aktorė Valeria Golino ap-dovanota už vaidmenį Giuseppe's Gaudino melodramoje „Dėl tavo meilės“ („Per amor vostro“). Mar-cello Mastroianni prizų jaunajam aktoriui apdovanotas paauglys iš Afrikos Abrahamas Attah, suvai-dinęs berniuką, kuris prievarta tampa partizanų, Cary Fukunagi filme „Žvėrys be tėvynės“ („Beasts of no nation“).

Daug dėmesio sulaukė nekon-kursinėje programoje parodytas dokumentinis Sergejaus Loznicos filmas „Įvykis“ („Sobytiye“), kurį re-žisierius sumontavo iš 1991-aisiais per VYPK pučą tuometinio Lenin-grado dokumentinių filmų studijos operatorių nufilmuotų vaizdų: sta-tomos barikados Leningrado centre, vyksta didžiuliai mitingai, įbauginti žmonės žiūrovų akyse tampa visuo-mene, kuri pasirengusi rizikuoti gy-vybe ir net atsisakyti Spalio revo-liucijos mito.

Žurnalo „Snob“ kritikas Vadimas Rutkovskis prisipažįsta verkęs per šį filmą – 3 dienų įvykių kroniką: „Ašarų priežastis – kadrų grožis. Tai buvo didi mūsų epocha, buvo mažiausiai trys dienos, kai žmonės

atrodė kaip senų fotografijų herojai. Kokie veidai, tikri angelai! Trumpa laiko atkarpa – pasididžiavimas laiku ir vieninga be partinės pri-klausomybės jaunoji Rusija, so-lidarumas, gyvenimas, jaučiant savo šalį. (...) Loznica daug ir ra-cionaliai kalba apie tai, kokie ne-panašūs Maidanas ir „iš viršaus nuleista“ 1991-ųjų revoliucija, jis žiaurus ir teisingas, bet kad ir ką jis sakytų, neįmanoma sumenkinti šios trapios prarastosios revoliuci-jos vertės – kadrai įtikinamesni už žodžius. Prisimenant ankstesnį Loznicos filmą „Maidanas“, „Įvykis“ atrodo tragišku pabaigos žodžiu: visos revoliucijos baigiasi liūdesiu, „užsidaro ratas“, bet tai, žinoma, ne priežastis jų nepradėti – kitaip ne-pamatysi tokių veidų.“

Sobolewskui „Įvykis“ – „rafi-nuota garso ir vaizdo kompozicija kaip ir „Maidanas“. Nors filmas ir pesimistiškas, kritikas mano, kad Loznica įsitikinęs: demokratija Rusijoje įmanoma. „Įvykis“ rodo, kad visos visuomenės taip pat turi savo genialumo akimirkų. Vieną tokių Loznica sako parodęs filme, tik jam atrodo, kad tai vyko prieš šimtą metų.

Originalios formos, nes sujungė visas kino rūšis ir žanrus – nuo dokumentinio kino iki mokslinės fantastikos (ateities vaizdas – lai-vas-konteineris išgabena Europos meno kūrinius, rizikuodamas nus-kęsti per audrą), Aleksandro Soku-rovo „Frankofonija“ (filmą finan-savo prancūzai ir olandai) sulaukė bene aukščiausių kritikos ir žiūrovų vertinimų, į jį buvo neįmanoma pa-tekti. Žiūrovų akivaizdoje Sokurovas filmuoja ir montuoja filmą, sakyda-mas savo monologą. Kinas Sokuro-vui – laiko mašina. Jis kalbasi su mi-rusiais. Praeitį baisi, bet ateitį taip pat nežada nieko gero. Vienintelė išlikti turinti vertybė – menas.

Sokurovas pasakoja istoriją apie Prancūziją, Luvrą ir jo prieškarinį

„Iš toli“

direktorių Jacques'ą Jaujard'ą, kuris nacių okupacijos metais išsaugojo muziejaus turtus ne tik prieš tai juos paslėpęs ir iškaišiojęs po įvairias pilis, bet ir bendradarbiaudamas su Hitle-rio pasiuntiniu kunigaikščiu Franzu Wolffu-Metternichu. Šis meno labui sutiko, kad joks kūrinys neiškeliautų iš Luvro į Vokietiją. Vis dėlto rusų režisierius pirmiausia nori išžiūrėti į Europą. Sobolewskis tame žvilgs-nyje pamatė daug demagogijos ir rusiškų kompleksų, bet kartu ir Eu-ropos ilgesį. Filmą toną suteikia gar-susis Géricault paveikslas, kuriame pavaizduotas „Medūzos“ plaustas: Sokurovui atrodo, kad Europa ar-tėja prie katastrofos.

Žurnalo „Seans“ kritikė Marija Kuvšinova mano, kad muziejaus, kaip slėptuvės, ir meno, kaip slėp-tuvės, metafora sustiprina „Fran-kofonijos“ režisieriaus-pasakotojo dialogą su olandų kapitonu, kuris plukdo konteinerius su meno kū-riniais. Jai filmas paliko žodinės ir vaizdų improvizacijos įspūdį: „tai fil-mas-monologas, kuriame užkadri-nio teksto iliustracija gali tapti vis-kas: prieškario ir karo kronika, virš Paryžiaus skrendanti kamera, doku-mentiniai šiuolaikiniai kadrai arba aktorių suvaidintos scenos“.

Pasak Sobolewskio, Jerzy Skoli-mowskio filmas „11 minučių“ („11 minut“) „neiliustruoja jokios soci-alinės tezės, tiesiog yra filmas, ku-ris gimsta tarsi mūsų akyse, auga,

siaubingėja. Iš pačių banaliausių situacijų, iš pavydaus vyro smurto gimsta grandininė reakcija, suke-lianti pasaulio pabaigą.“ Italų žur-nalo „La Repubblica“ recenzentas parašė, kad 77-erių režisierius su-kūrė jaunatvišką ir „visiškai nerei-kalingą“ filmą „repo ritmu“, o kitas italų kritikas spaudos konferen-cijoje pareiškė, kad „11 minučių“ pabaiga – geriausia apokaliptinė filmo pabaiga nuo Michelangelo Antonioni „Zabriskie Point“ laikų.

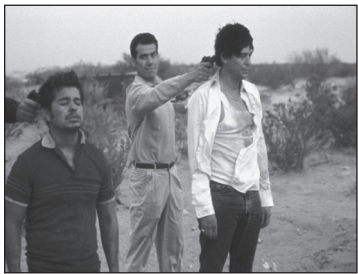
Filmas seka, bet kartu ir negai-lingai parodijuoja veiksmo kiną. Skolimowskis spaudos konferen-cijoje sakė, kad tai jo atsakas Ho-livudui, reakcija į viską, kas kine siejama su greičiu ir žiaurumu. In-terviu žurnalui „Seans“ paklaustas, kodėl filme toks galingas ir stiprus garsas, Skolimowskis atsakė: „Ti-krai stiprus? Bet juk pasaulis kraustosi iš proto, turite tai pripa-žinti. Nesirengiau kurti patogaus kino, nenorėjau kurti pramogos, nors filmas, akivaizdu, žiūroviškas. Žiūrovai nenuobodžiaus, bet tru-putis kančios niekam nepakenks. Filmą gali būti suprstas ir kaip netikėto įvykio, kuris gali įvykti bet kur ir bet kada, metafora. Mes atsidūrėme naujos politinės situa-cijos, kuri anksčiau ar vėliau atves į katastrofą, akivaizdoje.“

PARENGĖ K. R.

Rodo TV

Šuniški jausmai

Šiuolaikiniai lietuviai serga dviem lėtinėmis ligomis – yra apsėsti krep-šinio (egzistuoja ir militaristinė šios ligos atmaina) patriotizmo ir masiškai virsta elitu. Pastaroji liga gana specifiška, nes elitu save laiko ir verslininkai, ir roko dainininkai, ir net televizijos laidų vedėjai. Pa-sižiūrėjęs į abiejų ligų simptomus, kuriuos geriausiai rodo lietuviškos televizijos, pradedu pavydėti ate-ties istorikams ir kultūrologams: kokia gausi tyrinėjimų medžiaga jų laukia. Epidemijos mastus ima pri-minti ir lietuvių susižavėjimas kuli-narija, todėl, manau, visai laiku **LRT (20 d. 21.50)** primins Rolando Joffe filmą „Vatelis“. Tiesa, jis nukels į karaliaus Saulės laikus ir pasakos

„Narkotikų kelias“

apie kunigaikščio de Conde virėją Vatelį (Gerard Depardieu), tačiau istorija savaip pamokanti, nes vis dėlto jos tema – valdžia. Joffe – vie-nas pirmųjų kino postmodernistų, todėl filme jis tiesiog pasimėgau-damas žeria įvairias citatas, žai-džia aliuzijomis, rūmų, drabužių, parkų, maisto natūrmortų begali-niu puošnumu ir, žinoma, Vatelio istorijos dviprasmiškumu.

Niekaip nesuprantu, kodėl lie-tuvių režisieriai neišnaudoja pa-ties patriotiškiausio mūsų miesto realijų. Turiu galvoje pagrindinius pakaunės amfetamino ir kitokių narkotikų fabrikėlius bei nusikal-tėlių gaujas. Kol lietuvių režisieriai kurs serialus apie visus vyrus kiau-les ir geriau meluojančias moteris, teks dar kartą žiūrėti Steveno So-derbergho „Narkotikų kelią“ (**TV1, šiandien, 18 d. 22.55**), kuriame vai-dina Michaelas Douglasas, Benicio Del Toro ir daug kitų pirmo ryš-kumo žvaigždžių. Šis mažo biu-džeto filmas sukurtas beveik prieš penkiolika metų, bet tebėra aktu-alus, nors nervingą reportažą pri-menantis jo stilius (Soderberghas buvo ir filmo operatorius, tik, re-gis, titruose, kaip visada, yra jo pseudonimas) jau tapo visuotiniu.

„Narkotikų kelias“ rodo visą kovos su narkotikais bei jų platinimo mecha-nizmą, filme daug personažų – teisė-jai, korumpuoti policininkai, namų šeimininkės, privatūs detektyvai, narkobaronai... Jie visi yra šios sis-temos sraigteliai. „Narkotikų kelias“ gavo daugybę apdovanojimų ir su-kėlė daug ginčų JAV, mat politikus suerzino vulgariai ir žiauriai parody-tas narkotikų platintojų bei vartotojų pasaulis. Tačiau visiems aišku, kad iš tikrųjų nepatiko filmo kūrėjų abe-jonės politikų inicijuotų programų veiksmingumu.

Kokia politika būna veiksminga, primins Boriso Ivčenkos 1972 m. filmas „**Dingęs laiškas**“ Nikolajaus Gogolio prozos motyvais (**LRT kul-tūra, šįvakar, 18 d. 22.50**). Jis rodo, kaip kazokas Vasilijus ir zaporožie-tis Andrejus gabena etmono laišką

į Peterburgą carienei, o paskui laimingai grįžta į gimtąją Di-kanką. Meniškumu filmas nenu-stebins, bet bus proga prisiminti gerą ukrainiečių aktorių Ivaną Mikolaičiuką.

Pasakiška bus ir Nicolas Vanier filmo „**Gražuolė ir Sebastianas**“ (**LRT, 27 d. 21.30**) istorija, nors jo veiksmas ir vyksta Antrojo pasau-linio karo metais. Filmą herojai gyvena mažame Alpių kalnų kai-melyje. Našlaičio Sebastiano ir kalnų šuns Gražuolės, kurio kai-miečiai nekenčia, draugystė su-kels daug jausmų, kuriuos paža-dinti gali tik šunys. Tokių jausmų stinga ne tik lietuvių elitui, bet ir televizijoms.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Parodos

VILNIUS
Nacionalinė dailės galerija
Konstitucijos pr. 22
XX a. Lietuvos dailės ekspozicija
iki 20 d. – Jono Meko vizualiųjų menų cen-tro paroda „Pasaulis pagal Fluxus“

Vilniaus paveikslų galerija
Didžioji g. 4
Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai
Lietuvos dailė XVI–XIX a.
Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai
iki 27 d. – „Senojo Vilniaus vizijos Juozapo Kamarausko akvarelėse“

Radvilų rūmai
Vilniaus g. 24
Europos dailė XVI–XIX a.
„Dubingių ir Biržų kunigaikščiai Radvilos“
Paroda „Senujų ikonų paslaptys. Andrejaus Balykos ikonų kolekcija: pagrobta, grąžinta, papildyta“

Taikomosios dailės muziejus
Arsenalų g. 3A
P. Gudyno restauracijos centro restauruotų kūrinių paroda „Prieš... ir po...“

Vytauto Kasiulio dailės muziejus
A. Goštauto g. 1
Retrospektyvinė Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija
iki 20 d. – paroda „Vytautas Kašuba (1915–1997). Nematyti piešiniai“
nuo 25 d. – fotografijų paroda, skirta Sta-nisławui Ignacy Witkiewiczui- Witkacy

Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenalas
Arsenalų g. 1
Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a.
Lietuvių liaudies menas
Kryždirbystė
Onos Pajedaitės fotografijų paroda
„Lietuvoje...“

Kazio Varnelio namai-muziejus
Didžioji g. 26
K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspози-cija;
Prano Gailiaus kūrinių paroda
Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44

Vilniaus gynybinės sienos bastėja
Bokšto g. 20
Nuolatinė ekspozicija

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS

Parodų salės „Titanikas“
Maironio g. 3
iki 23 d. – tarptautinė tekstilės meno paroda „Tarptautėjimas“
iki 19 d. – lenkų menininkų paroda „Raštas, audiniai, siūlai“

Galerija „Akademija“
Pilies g. 44/2
iki 19 d. – Justino Vaitiekūno tapyba

Tekstilės galerija „Artifex“
Gaono g. 1
Luke Haynes (JAV) paroda „Archi-textile“

Galerija „Argentum“
Latakų g. 2
VDA Telšių- dailės fakulteto diplominių darbų paroda

A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“
Dominikonų g. 15
Dailininkų Tamošaičių kūryba
XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai

Bažnytinio paveldo muziejus
Šv. Mykolo g. 9
Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija
18–20 d. *Vilniaus misionierių Viešpaties Dangun Žengimo bažnyčioje* – paroda „Pa-veldėkime savo ateitį: apie sakralių erdvių provokacijas“ (Ksenija Jaroševaitė, Andrius Kviliūnas, Sigita Maslauskaitė, Saulius Mažylis, Rimas Sakalauskas ir Vladas Urbanavičius)

Šiuolaikinio meno centras
Vokiečių g. 2
XII Baltijos trienalė

Galerija „Kairė–dešinė“
Latakų g. 3
Paroda „Vilnietė. Sofija Urbonavičiūtė-Su-bačiuvienė (1915–1980)

„Prospektų“ fotografijos galerija
Gedimino pr. 43
Alvydo Lukio fotografijų paroda „Neįkaino-jamos kolekcijos“

Vilniaus fotografijos galerija
Stiklių g. 4
iki 19 d. – Liudo Parulskio paroda „Barokas ir betonas“

Pamėnkalnio galerija
Pamėnkalnio g. 1/13
iki 19 d. – tarptautinė menininkų ir meno studentų paroda „Kaip tas įvyko“

Galerija „Vartai“
Vilniaus g. 39
Paroda „Šampano narvas“ (Adrian Busch-mann, Anne Cathrin Ulikowski, Dörte Op-permann, Lilli Thießßen)
Galerija „Arka“
Aušros Vartų g. 7
Knygos meno paroda „Iliustracija ir knyga“

Galerija „Meno niša“
J. Basanavičiaus g. 1/13
iki 19 d. – Gianluca Sodaro (Italija) foto-grafijų paroda „Nesenstančios. Lėlės turi daug laiko“

Lietuvos dailininkų sąjungos galerija
Vokiečių g. 2
Lino Liandzbergio kūrybos paroda „Druge-lio efektas“

Galerija AV17
Aušros Vartų g. 17
Gitenio Umbraso kūrybos paroda

Galerija „Kunstkamera“
Ligoninės g. 4
iki 19 d. – Prano Gailiaus paroda „Šešėlio aukštuma ir kitos bedugnės“

Pylimo galerija
Pylimo g. 30
iki 19 d. – tapybos paroda „Nuo Šimonio iki Saukos. Iš privačių kolekcijų“

Galerija–studija RA
Pranciškonų g. 8
Eugenijaus Antano Cukermano tapyba
Senamiesčio menininkų galerija
Totorių g. 22-4
Astos Baltia tapybos paroda „Maži pavidalai“

Vilniaus rotušė
Didžioji g. 31
Gražinos Vitartaitės paroda „Šviesa erdvėje“

Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras
Naugarduko g. 10/2
Judah Passow fotografijų paroda „Škotijos žydai. Tapatybė, bendrystė ir ateitis“
Paroda „Rytų–Vidurio Europos sinagogos 1781–1944 m.“

Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija
Šv. Jono g. 11
Paroda „Kauno tarpukario architektūra“

„Skalvijos“ kino centras
Goštauto g. 2/15
iki 27 d. – Mindaugo Česlikausko fotogra-fijų paroda „nepavadinti“

KAUNAS
M. Žilinsko dailės galerija
Nepriklausomybės a. 12
nuo 19 d. – „Kauno bienalė 2015“: Silvia Giambrone personalinė paroda „Siaubinga karo meilė“, Audriaus Janušonio persona-linė paroda „Kauno poetams“, „Lewben Art Foundation“ paroda „Tinkliniai susidūri-mai išsijungus“ bei paroda „Garsų raštai“

Kauno paveikslų galerija
K. Donelaičio g. 16
Magdalenos Birutės Stankūnienės jubili-ejinė paroda „Svajonių žemė“
nuo 19 d. – „Kauno bienalė 2015“: Mattia Vacca personalinė paroda „Žiemos pasaka“ bei Artūro Morozovo personalinė paroda „Kikimoros gimimas“

A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus
V. Putvinskio g. 64
iki 20 d. – Jauniaus Gumbio kolekcijos darbų, susijusių su dailininko A. Žmuidzi-navičiaus namų istorija, paroda „Susitikimai“

Keramikos muziejus
Rotušės a. 15
Ingos Likšaitės paroda „Nauji pasakojimai, parašyti medžiu ant vandens“
Lolitos Grabauskienės odinių įrišimų paroda „15 žingsnių su knyga“

Galerija „Meno parkas“
Rotušės a. 27
iki 19 d. – tarptautinio fotomeno festivalio „Kaunas Photo“ paroda
Andruso Joono (Estija) paroda „Proto banglentininkas, T 3“

Galerija „Meno forma“
Savanorių pr. 166
Paroda „Meno terminalas“

Galerija „Kauno langas“
M. Valančiaus g. 5
Gedimino Endriekaus metalo plastikos paroda „Prologas“

Galerija „Aukso pjūvis“
K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53
Elvyros Teresės Petraitienės keramikos paroda „Ugnelės dovanos“
iki 25 d. – Aldonos Gustas tapybos darbų paroda „Mano vaikystės Lietuva“ („Das Litauen Meinen Kindheit“)

P. Stulgos lietuvių tautinės muzikos instrumentų muziejus
Zamenhofo g.12
Gotikinėje salėje– parodų ciklo dalis „Trans + istorija: Ispanijos dialogai. Personazai“
Koncertų salėje (*L. Zamenhofo g. 4*) – Alvaro Peña tapybos paroda „Garsų atspalviai“

KLAIPĖDA
Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija
Liepų g. 33
„Nuostabioji žemė. Dailininkai Rytų Prūsi-joje. XIX–XX a. I pusės tapyba ir grafika iš Aleksandro Popovo rinkinio“
„Taikomoji dekoratyvinė dailė – mūsų na-mams. Iš Lietuvos dailės muziejaus rinkinių“
Jūratės Bučmytės ir Alberto Krajinsko akva-relių ir laivų modelių paroda „Mūsų turtas“
iki 27 d. – Vlado Kančiausko paroda „At-plaukęs laivas“ (skulptūra, pastelė)

„7md“ rekomenduoja

Dailė

Šį penktadienį, rugsėjo 18 d., važiuokite į Kauną – ten atidaroma 10-oji tarptautinė Kauno bienalė „Sujungti“, kurioje dalyvauja daugiau kaip 80 menininkų iš viso pasaulio. Šįkart akcentuojamas vizualaus meno ryšys su garsais, išeinama į naujas, neįprastas ir nesaugias erdves. Centriniamė pašte atidaroma pagrindinė paroda „Gijos: fantasmagorijos apie atstumą“, kuruojama Nicolas Bourriaud (Prancūzija), sukvietusio garsius meni-ninkus iš viso pasaulio (Liam Gillick, Walead Beshty, Saādane Afif, Ro-berto Cabot, Lothar Hempel, Katja Novitskova, Carsten Höller, Amalia Ulman, Katie Paterson, Attila Csörgő , Kelley Walker) ir Lietuvos (Darius Žiūra, Julijonas Urbonas, Arnas Anskaitis, Bronė Sofija Gideikaitė, Ne-ringa Černiauskaitė ir Ugnius Gelguda) apmąstyti atstumų reliatyvumo šiandienos pasaulyje. Bet tai – tik pradžia. Kaune teks susirasti nakvynę, nes iki rugsėjo 23 d. įvairiose vietose vyks partnerių parodų atidarymai, bus pristatomi įvairūs bendradarbiavimo, vietos žemės panaudojimo projektai ir seminarai, o spalio ir lapkričio mėnesiais veiks edukacijos programa ir bus galima pasivaikščioti „Tekstilės maršrutais“.

Muzika

Rugsėjo 22 d., antradienį, 18 val. Lietuvos nacionalinės filharmonijos Didžiojoje salėje vyks iškilingas VII tarptautinio M.K. Čiurlionio pia-nistų ir vargonininkų konkurso uždarymas, pianistų laureatų koncertas. Konkursas šiemet skirtas 140-osioms M.K. Čiurlionio gimimo metinėms. Jame varžosi atlikėjai net iš 24 Europos, Azijos, Šiaurės ir Pietų Amerikos valstybių. Tarp jų – 17 pianistų ir 6 vargonininkai iš Lietuvos. Konkurso prizinį fondą sudaro 46 000 eurų, specialieji prizai bei koncertai Lietu-vos ir užsienio koncertų salėse. „Kai politinė situacija pasaulyje yra itin sudėtinga, kai aplink netrūksta sukrečiančių įvykių ir agresijos, tokie konkursai tampa grožio ir vilties šaukliais“, – sako vargonininkų kon-kurso žiuri narys, Kanzaso universiteto profesorius Michaelis Baueris.

Teatras

Rugsėjo 23, 24 d. 18.30 Lietuvos nacionalinio dramos teatro Didžio-joje scenoje įvyks premjera „Didis blogis“, anksčiau pristatyta pavadi-nimu „Wartists“. Tai tarptautinį pripažinimą pelniusio vengrų režisie-riaus Árpádo Schillingo ir dramaturgo Mariaus Ivaškevičiaus bendras darbas apie karo nuojautą ir apie tai, ką kiekvienas jaučiame, bet ne-drįstame sau pripažinti.

KKKC parodų rūmai
Aukštoji g. 1 / Didžioji Vandens g. 2
Algimanto Aleksandravičiaus jubiliejinė fotografijų paroda „Sugrįžimai – veidai ir ne tik...“
Edvardo Malinausko tapybos darbų paroda „Marinisto ruduo“
iki 25 d. – Annemarie Blohm (Vokietija) fo-tografijų paroda „Trečiasis laikas“

Fotografijos galerija
Didžioji Vandens g. 2
Miglės Bačkovaitės fotografijos paroda „Nėra laiko. Jie ir be jų“

Baroti galerija
Aukštoji g. 3/3a
Rodiono Petroffo tapybos darbų paroda „Abejonės ir ginčai“

Galerija „si:said“
Galinio Pylimo g. 28
Žilvino Landzbergo paroda iš serijos „R didžioji“

Klaipėdos galerija
Bažnyčių g. 6
nuo 18 d. – Narvos (Estija) dailininkų asociacijos „Vestervali“ paroda „Narvos mozaika“

ŠIAULIAI
„Laiptų galerija“
Žemaitės g. 83
Remigijaus Venckaus fotografijų paroda „Amnezija. Šiauliai – Berlynas“
Sauliaus Kruopio tapybos paroda „Dėlionė. Laiko mozaika“

Dailės galerija
Vilniaus g. 245
Mindaugo Lukošaičio parodos „Žydai. Mano istorija 2“ ir „Jėzus Kristus“

Spektakliai

VILNIUS
Nacionalinis operos ir baletų teatras
18, 19, 26 d. 18.30 – PREMIJERA! J. Masse-net „MANON“. Muzikos vad. ir dir. – C. Diederichas (Prancūzija). Dir. – J. Ge-niušas, rež., kost. dail. – V. Boussard’as (Prancūzija), scenogr. – V. Lemaire’as (Belgija), šviesų dail. – L. Kleinas
23 d. 18.30 – L.A. Minkaus „BAJADERĖ“. Dir. – M. Staškus
24 d. 18.30 – G.F. Händelio „ALEKSANDRO PUOTA“. Dir. – R. Beckas
25 d. 18.30 – „BOLERO+“. Dir. – M. Barkauskas

Nacionalinis dramos teatras Didžioji salė
23, 24 d. 18.30 – PREMIJERA! M. Ivaškevi-čiaus „DIDIS BLOGIS (WARTISTS)“. Rež. – Á. Schillingas
26 d. 18.30 – Th. Bernhardo „DIDVYRIŲ AIKŠTĖ“. Rež., scenogr. ir šviesų dail. – K. Lupa
Mažoji salė
25 d. 19 val. – M. von Mayenburgo „KANKI-NYS“. Rež. – O. Koršunovas
26 d. 16 val. – M. Nastaravičiaus „DEMO-KRATIJA“. Rež. – P. Ignatavičius

Vilniaus mažasis teatras
18, 19 d. 18.30 – Th. Bernhardo „MINETIS“. Rež. – R. Tuminas
19 d. 14, 16 val. – „KELIONĖ BE BAGAŽO“. Rež. – B. Latėnas
20 d. 12 val. – „SEPTYNI NYKŠTUKAI IEŠKO SNIEGUOLĖS“. Rež. – E. Jaras
23 d. 18.30 – F. García Lorcos „KRUVINOS VESTUVĖS“. Rež. – P. Ignatavičius
24 d. 18.30 – A. Čechovo „TRYŠ SESERYS“. Rež. – R. Tuminas

25 d. 18.30 – M. Gorkio „MOTINA (VASA ŽELEZNOVA)“. Rež. – K. Glušajėvas
26 d. 18.30 – B. Clarko „PALAUKIT, KIENO ČIA GYVENIMAS?“ Rež. – J. Vaitkus

Valstybinis jaunimo teatras

26, 27 d. 12 val. – PREMIJERA! „KARLSONAS“ (pagal A. Lindgren apysaką). Rež. – E. Jaras, scenogr. – M. Jacovskis, komp. – M. Bialobžeskis, kost. dail. – J. Rimkutė. Vaidina A. Bialobžeskis, S. Ivanovas, N. Varnelytė, A. Bendoriūtė, N. Gadliauskas, G. Giedraitytė, S. Storpirštis, G. Arbačiauskas ir kt.

Oskaro Koršunovo teatras

25 d. 12 val. *OKT studijoje* – A. Čechovo „ŽUVĖDRA“. Rež. – O. Koršunovas
26 d. 19 val. *OKT studijoje* – M. Gorkio „DUGNĖ“. Rež. – O. Koršunovas

Rusų dramos teatras

18, 19 d. 18.30 – PREMIJERA! I. Vyrypajėvo „DREAMWORKS“. Rež. – G. Surkovas
20 d. 12 val. – S. Maršako „KATĖS NAMAİ“. Rež. – A. Uteganovas (Rusija)
20 d. 18.30 – F. Veberio „KVAILIŲ VAKARIENĖ“. Rež. – M. Poliščiukas (Prancūzija)
21, 22 d. 18.30 – „LOCNA LAIMĖ. ŽEMAITĖ“. Rež. ir inscs. aut. – R. Steponavičiūtė (Naisių vasaros teatras)
24 d. 18.30 – M. Bulgakovo „ZOIKOS BUTAS“. Rež. – R. Atkočiūnas
25 d. 19 val. – GM gyvai: S. Jobarteh – kora muzikos virtuozė
26 d. 16 val. – PREMIJERA! V. Gavrilino „RUSIŠKAS SAŠIUVINIS“. Rež. – O. Lapina

Teatras „Lėlė“

19 d. 12 val. – „BATUOTAS KATINAS“ (Ch. Perrault pasakos motyvais). Rež. – A. Mikutis
20 d. 12 val. – S. Siudikos „PRINCESĖ IR KIAULIAGANYS“. Rež. – A. Mikutis
24 d. 17 val. – „SMĖLIO ŽMOGUS“ (pagal E.T.A. Hoffmaną). Scen. aut., rež., lėlių dail. – G. Radvilavičiūtė
25 d. 18.30 – „NE PAGAL ŠIO PASAULIO MADĄ“ (fantazija apie poetą K. Donelaitį). Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas
26 d. 12 val. – S. Siudikos „TRYS PARŠIUKAI“. Rež. – A. Mikutis
Mažoji salė
19 d. 14 val. – PREMIJERA! „SAULĖS VADUOTJAS“ (pagal A. Liobytės pjesę „Trys negražios karalaitės“). Scen. aut., rež. ir dail. – R. Driežis
20 d. 14 val. – „KIŠKIŲ SUKILIMAS“ (pagal K. Binkio poemą). Scenarijaus aut., rež. ir dail. – R. Driežis
26 d. 14 val. – „PASAKA APIE VĖŽLIUKĄ“ (Ž. Gryvos knygelės motyvais). Inscen. aut., rež. ir dail. – A. Mikutis

„Menų spaustuvė“

18 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – „JOBO KNYGA“. Rež. – E. Nekrošius („Meno fortas“)
19 d. 15 val. *Kišeninėje salėje* – „VĖJŲ MOTĖ“. Spektaklio kūrėjai S. Degutytė, S. Dikėčiūtė, V. Narkevičius, L. Skukauskaitė, T. Juozapaitis („Stalo teatras“)
20 d. 19 val. *Studijoje II* – Gdansko kultūros dienos: šiuolaikinio šokio spektaklis „Aktai“. Idėjos autorė ir atlikėja – A. Lubos
20 d. 16 val. *Juodojoje salėje* – „TĖČIO PASAKA“. Rež. – A. Kirvela ir J. Tertelis (teatro laboratorija „Atviras ratas“ ir kūrybinė studija)
23 d. 18.30 *Juodojoje salėje* – „MEILĖ TRIMS APELSINAMS“. Rež. – A. Giniotis („Atviras ratas“)
24 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – „NEPRILYGSTAMOSIOS“ (dviejų veiksmų šokio spektaklis pagal C. Churchill pjesę). Choreogr. – R. Petkevičius (Neigaliųjų Naujasis teatras)
23–25 d. 19 val. *Kišeninėje salėje* – PREMIJERA! „THANKS GOD I’M NOT AN ARTIST“. Idėjos autorės ir atlikėjos M. Baranauskaitė, S. Chėu, G. Malūkaitė (programa jaunesiems menininkams „Atvira erdvė ’15“)

25 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – „TANKUMYNE“ (pagal R. Akutagavos novelę). Rež. – R. Kazlas (teatras „cezario grupė“)
26 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – „FEEL LINK“. Kūrėjai ir atlikėjai L. Žakevičius ir A. Gu-daitė (programa „Atvira erdvė“)

KAUNAS

Kauno dramos teatras

18, 19, 20 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – PREMIJERA! J. Balodžio „MIŠKINIS“. Rež. – V. Šilis
20 d. 12 val. *Mažojoje scenoje* – A. Sunklodaitės „KIŠKIS PABĖGĖLIS“ (pagal L. Jaki-mavičiaus knygelę „Lapė ir kaliošai“). Rež. – A. Sunklodaitė
25, 27 d. 18 val., 26 d. 14 val. *Rūtos salėje* – PREMIJERA! D. Loher „KLAROS SANTYKIAI“. Rež. – R. Atkočiūnas

Kauno kamerinis teatras

18 d. 18 val. – E. Radzinskio „KOBA“. Rež. – S. Rubinovas
19 d. 18 val. – P. Lagerkvisto „NEŪŽAUGA“. Rež. – S. Rubinovas
20 d. 18 val. – „RAGANOSIS“ (E. Ionesco pjesės motyvais). Rež. – R.A. Atkočiūnas
24 d. 18 val. – V. Klimačeko „SUPERMARKETAS“. Rež. – A. Veverskis
25 d. 18 val. – E. Ionesco „PLIKAGALVĖ DAINININKĖ“. Rež. – S. Rubinovas
26 d. 18 val. – Molière’o „ŠYKŠTUOLIS, ARBA MELO MOKYKLA“. Rež. – A. Pociūnas

Kauno lėlių teatras

19 d. 12 val. – „PRINCESĖS GIMTADIENIS“. Rež. – A. Stankevičius
20 d. 12 val. – „ZUKIO KAPRIZAI“. Rež. – A. Stankevičius
26 d. 12 val. *V. ir S. Ratkevičių lėlių muziejuje* – „PELIUKO PASAKŲ DIRBTUVĖLĖ“. Autorė ir rež. – G. Radvilavičiūtė

KLAIPĖDA

Klaipėdos valstybinis dramos teatras

18 d. 18 val. *Žvejų rūmuose* – H. Ibseno „LAUKINĖ ANTIS“. Rež. – R. Rimeikis
20 d. 12 val. *Žvejų rūmuose* – K. Macijausko „NUTIKIMAI SMALIŽIŲ ŠALYJE“. Rež. – K. Macijauskas
24 d. 18 val. *Marijampolės dramos teatre* – I. Turgenevo „INAMIS“. Rež. – A. Lebeliūnas
Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras
18 d. 18.30 – D. Goggino „ŠOUNUOLYNAS“
19 d. 18.30 – E. Imre „MISTERIS X“ (libreto autoriai A. Grünwald, J. Brammer, R. Bunikytės režisūrinė versija)
20 d. 13 val. – A. Kučinsko „BULVINĖ PASAKA“
23, 25 d. 18.30 – J. Steino, J. Bocko, Sh. Harnicko „SMUIKININKAS ANT STOGO“
24 d. 18.30 – Romansų vakaras. Muzikos vad. – A. Dovydaitienė, rež. – E. Miškinytė

ŠIAULIAI

Valstybinis Šiaulių dramos teatras

26 d. 18 val. – A. Milerio „KOMIVOJAŽIERIAUS MIRTIS“. Rež. – A. Lebeliūnas

PANEVĖŽYS

Juozo Miltinio dramos teatras

19 d. 18 val. – R. Thomas „VYRAS SPĄSTUOSE“. Rež. – D. Kazlauskas
20 d. 18 val. – L. Gersche’s „LAISVI DRUGELIAI“. Rež. – D. Kazlauskas
22 d. 18 val. – „PRIMADONOS“. Rež. – O. Šapošnikovas („Domino“ teatras)
23 d. 18 val. – J.L. Lagarce’o „AŠ BUVAU NAMUOSE IR LAUKIAU, KOL ATEIS LIETUS“. Rež. – R. Morkūnas
25 d. 18 val. – A. Hacketto, F. Goodrich „VISADA TAVO. ANA FRANK“. Rež. – V. Jevsejevas

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija

VII tarptautinis M.K. Čiurlionio pianistų ir vargonininkų konkursas
18 d. 15 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – Vargonininkų II turas
20, 21 d. 18 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – Pianistų finalas. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras.

Dir. – M. Barkauskas
20 d. 15 val. *Trakų pilies Didžiojoje menėje* – „Serenadų aidai“. Vilniaus miesto savivaldybės Šv. Kristoforo kamerinis orkestras (meno vad. – D. Katkus). Dir. – G. Šlekytė. Dalyvauja aktorė L. Budzeikaitė. Programoje W.A. Mozarto, E. Elgaro kūriniai
22 d. 18 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – iškilmingas konkurso uždarymas. Pianistų laureatų koncertas. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Dir. – M. Barkauskas
26 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – simfoninės muzikos 75-ojo sezono pradžios koncertas. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistė D. Kuznecovaitė (smuikas). Dir. – M. Pitėrnas. Programoje M.K. Oginskio–R. Palestero, M. Ravelio ir kt. kūriniai

Lietuvos muzikų rėmimo fondas

23. 18 val. *S. Vainiūno namuose-muziejuje* – Trečiadienio vakaras koncertas. XIII tarptautinio menų festivalio „Druskininkų vasara su M.K. Čiurlioniu“ aidai. Dalyvauja aktorė G. Urbonaitė. Smuikuoja Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos mokytojos ekspertės G. Vitėnaitės ugdytinė E.I. Eriksonaitė. Programoje J.S. Bacho ir N. Paganini kūriniai
22 d. 14 val. – menų festivalio „Druskininkų vasara su M.K. Čiurlioniu“ pabaigos renginiai: *M.K. Čiurlionio meno mokykloje* – Druskininkų moksleivių piešinių konkurso „Mano kelias link Čiurlionio“ nugalėtojų darbų paroda, nugalėtojų apdovanojimas, Druskininkų M.K. Čiurlionio meno mokyklos moksleivių ir mokytojų parengtas koncertas; 19 val. *Grand SPA Lietuva salėje „Nemunas“* – Kauno miesto simfoninis orkestras (orkestro vad. – A. Treikauskas), vyr. dir. – C. Orbelian (JAV, Armėnija), J. Vaškevičiūtė (mecosopranas), V. Noreika (tenoras)

VILNIUS

Muzikos festivalis „Banchetto musicale“

20 d. 20 val. *Šv. Ignato bažnyčioje* – „Et ecceterrae motus“. A. Brumelio mišios. Choras „Brevis“ (vad. – G. Venislovas), D. Stabinskas (fotoprojekcijos)
21 d. 19 val. *Valdovų rūmuose* – „Kilmingosios Orfėjo stygos“. Mitai vėlyvojo Renesanso Anglijoje. Th. Hobbs (tenoras, D. Britanija), R. Lischka (viola da gamba, Austrija), S.V. Eynde (liutnia, Belgija)

Šv. Kotrynos bažnyčia

20 d. 19 val. – Gdansko kultūros dienos Vilniuje. Baigiamasis koncertas „Laisvės dainos“. Atlikėjai P. Vyšniauskas (saksofonas), T. Ziętekas (trimitas, elektroninė muzika), D. Bukowski (marimba), A. Żuchowski (kontrabosas), K. Kugel (perkusija)
22 d. 19 val. – „Tylos šauksmas. Muzika su-naikintoms Vilniaus sinagogoms“. Atlikėjai M. Jevdokimovas (skaitovas), kamerinis choras „Brevis“ (vad. – G. Venislovas), Vilniaus miesto savivaldybės Šv. Kristoforo kamerinis orkestras (meno vad. ir dir. – D. Katkus). Dir. – G. Šlekytė. Programoje V. Ganelino resisim „Tylos šauksmas“ (idėjos autorius A. Gotesmanas

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Adomas ir Ieva : romanas / Charles Ferdinand Ramuz ; iš prancūzų kalbos vertė Diana Bučiūtė. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2015] (Kaunas : Spindulio sp.). – 170, [1] p.. – Tiražas [1500] egz.. – ISBN 978-9986-39-849-3 (įr.)

Atpirkimas : romanas / Jussi Adler-Olsen ; iš anglų kalbos vertė Astra Alba ir „Vertimų guru“ vertimų biuras. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO], [2015] (Kaunas : Spindulio sp.). – 558, [2] p.. – Knygų ciklo „Q“ skyrius“ 3-ioji knyga. – Tiražas 3000 egz.. – ISBN 978-609-403-869-3 (įr.)

Benefisas šviesuolius : Leono Balčiūno literatūrinė premija ir 37 knygų paroda : apybraiža / Leonas Balčiūnas. – Kaunas : [L. Balčiūnas], 2015 (Kaunas : Spalvų kraitė). – 152 p. : iliustr., faks., portr.. – Tiražas [100] egz.. – ISBN 978-609-408-778-3 (įr.)

Gyvatės vėmalai, arba Kaifas ir taika : [romanas] / Leonas Dykovas. – Klaipėda : [S. Jokužio leidykla-spaustuvė], 2015 (Klaipėda : S. Jokužio l-kla-sp.). – 230, [1] p.. – Virš. ir nugar. antr.: Gyvatės vėmalai. – Tiražas [300] egz.. – ISBN 978-9986-31-458-5

Karo lakūnas ; Pietų paštas : romanai / Antoine de Saint-Exupéry ; iš prancūzų kalbos vertė Valdas V. Petrauskas. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Kaunas : Spindulio sp.). – 260, [3] p.. – („Pegaso“ kolekcija, ISSN 2351-5236 ; 4). – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-01-1573-2 (įr.) : [4 Eur 9 ct]

Maranta : romanas / Birutė Jonuškaitė. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2015] (Vilnius : Petro ofsetas). – 355, [1] p.. – Tiražas 1300 egz.. – ISBN 978-9986-39-850-9 (įr.)

Moja czasoprzestrzeń : w głąb i z bliska / Wojciech Piotrowicz. – Wilno [i.e. Bareikiškės, Vilniaus r.] : Muzeum Władysława Syrokomli, 2015 (Vilnius : Standartų sp.). – 188, [4] p., [4] iliustr. lap. : portr.. – Tiražas 500 egz.. – ISBN 978-609-95456-1-5

Nepaslaptis tokia balta : eilėraščiai ir proza / Ramutė Skučaitė. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2015] (Vilnius : Petro ofsetas). – 119, [1] p.. – Tiražas 700 egz.. – ISBN 978-9986-39-848-6 (įr.)

Nomus : Oriono gatvės karta : [romanas] / Vladas Stūrys. – Klaipėda : S. Jokužio leidykla-spaustuvė, 2015 (Klaipėda : S. Jokužio l-kla-sp.). – 159, [1] p.. – Tiražas [500] egz.. – ISBN 978-9986-31-465-3

Paveikslas : romanas / Zita Čepaitė. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Kaunas : Spindulio sp.). – 331, [3] p.. – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-609-01-1973-0 (įr.) : [8 Eur 37 ct]

Saulės takais : poezijos lyrika / Liudvikas Galdikas. – Vilnius : Kriventa, 2015 (Vilnius : Standartų sp.). – 207, [1] p.. – Tiražas 300 egz.. – ISBN 978-609-462-046-1 (įr.)

Sielos šaukiniai : [eilėraščiai] / Elena Mackevičienė. – Klaipėda : S. Jokužio leidykla-spaustuvė, 2015 (Klaipėda : S. Jokužio l-kla-sp.). – 137, [1] p. : iliustr., portr.

Tas, kuris nugalės drakoną : romanas / Leif G.W. Persson ; iš anglų kalbos vertė Vaiva Lešinskaitė. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO], [2015] (Kaunas : Spindulio sp.). – 476, [2] p.. – Tiražas 2400 egz.. – ISBN 978-609-403-858-7 (įr.)

Tūla : [romanas] / Jurgis Kunčinas. – 5-asis leid.. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2015] (Vilnius : Petro ofsetas). – 254, [1] p.. – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-9986-39-852-3 (įr.)

Viename : eilėraščiai / Aidas Marčėnas. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2015] (Vilnius : Petro ofsetas). – 142, [1] p.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-9986-39-851-6

Повести и рассказы / Наталья Корнилова. – Клайпеда : Издательство-типография С. Йокужиса, 2015 (Клайпеда : Изд-во-тип. С. Йокужиса). – 236, [1] p.. – Tiražas [100] egz.. – ISBN 978-9986-31-468-4

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS

Alisa Stebuklų šalyje : [apysaka-pasaka] / Lewis Carroll ; iliustravo Robert Ingpen ; iš anglų kalbos vertė Vilija Vitkūnienė ; eilėraščius iš anglų kalbos vertė Violeta Palčinskaitė. – Vilnius : Nieko rimto, 2015 (Vilnius : BALTO print). – 191, [1] p. : iliustr.. – (H.Ch. Anderseno medalis). – Tiražas 3000 egz.. – ISBN 978-609-441-335-3 (įr.)

Laikų pabaiga : [romanas] / Susan Ee ; iš anglų kalbos vertė Tėja Luna. – Vilnius : Aukso pieva, 2015 (Gargždai : Print-it). – 375, [3] p.. – Ciklo „Penryn ir laikų pabaiga“ 3-ioji knyga. – Tiražas [1500] egz.. – ISBN 978-609-8105-21-6 (įr.)

Mažoji Žiema : [pasakos] / Kęstutis Kasparavičius ; iliustracijos autoriaus. – [2-asis leid.]. – Vilnius : Nieko rimto, 2015 (Vilnius : BALTO print). – 78, [2] p. : iliustr.. – Laidos duom. klaidingi: 3-iasis leid.. – Tiražas 3000 egz.. – ISBN 978-609-441-001-7 (įr.)

Mėgintuvėlis kosmose : [pasaka su gamtos mokslų eksperimentais] / R. Česūnienė, L. Česūnas ; iliustravo Ieva Vičienė. – Vilnius : Nieko rimto, 2015 (Vilnius : BALTO print). – 79, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 6000 egz.. – ISBN 978-609-441-328-5 (įr.)

Meilės istorija : [romanas] / Jennifer Echols ; iš anglų kalbos vertė Akvilina Cicėnaitė. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Kaunas : Spindulio sp.). – 259, [2] p.. – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-609-01-2054-5 (įr.) : [7 Eur 3 ct]

Miestas be padangės : [romanas] / Neringa Vaitkutė. – Vilnius : Nieko rimto, 2015 (Vilnius : BALTO print). – 229, [3] p.. – Trilogijos 2-oji knyga. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-441-308-7 (įr.)

Pirmyn per aplink : [novelių apysaka] / Irena Arlauskienė ; [ilustracijų autorė Rimantė Bučinskaitė]. – Klaipėda : S. Jokužio leidykla-spaustuvė, 2015 (Klaipėda : S. Jokužio l-kla-sp.). – 167, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 300 egz.. – ISBN 978-9986-31-462-2

Raganiukė Gudžiojoje girioje : [apysaka] / Jana Bauer ; iliustravo Caroline Thaw ; iš slovėnų kalbos vertė Gabija Kiaušaitė ; spec. redaktorė Laima Masytė. – Vilnius : Nieko rimto, 2015 (Vilnius : BALTO print). – 102, [2] p. : iliustr.. – Tiražas 3000 egz.. – ISBN 978-609-441-326-1 (įr.)

PARENĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ.
LIETUVOS NAC. M. MAŽVYDO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS

Savaitės filmai

„Roko karalienė“

Bėgantis labirintu: išmėginimai ugnimi **

Populiaraus filmo paaugliams tęsinys: pabėgusių iš labirinto jaunuolių laukia naujas iššūkis. Per dvi dienas jie turi pereiti labiausiai sunaikintą Žemės dalį. Jų laukia išdeginta dykuma ir susitikimai su nežinomos ir nepagydomos ligos aukomis. Weso Ballo filme vaidina Dylanas O’Brienas, Kay Scodelario, Thomas Brodie-Sangsteris, Giancarlo Esposito, Aidanas Gillenas, Barry Pepperis, Lili Taylor, Patricia Clarkson (JAV, 2015). (Vilnius, Kaunas)

Pamoka ****

Vienas garsiausių pastarųjų metų bulgarų filmų analizuoja politinės ir ekonominės transformacijos padarinius. Nedidelio Bulgarijos miestelio mokyklos mokytoja Nadiežda (Margita Goševa) patiria šoką supratusi, kad jos klasėje yra vagis. Mokytoja nusprendžia sužinoti, kas jis, ir išmokyti elgtis bei rinktis teisingai. Tačiau netrukus, kai Nadieždai reikės grąžinti skolą, ji pati atsidurs panašioje situacijoje. Debiutinis Kristinos Grozevos ir Petaro Vylčanova filmas be sentimentų rodo situaciją, kai moralės principai susiduria su žiauria ekonomine tikrove (Bulgarija, Graikija, 2014). (Vilnius, Kaunas)

Roko karalienė ***

Režisierius Jonathanas Demme („Oskaras“ už „Avinėlių tylėjimą“), scenaristė Diablo Cody („Oskaras“ už filmo „Džiuna“ scenarijų) ir triskart „Oskarų“ laureatė Meryl Streep surėmė pečius, kad papasakotų senstančios roko žvaigždės, kuri jaunystėje dėl karjeros metė vyrą ir vaikus, istoriją. Riki įsitikinusi, kad niekad nevēlu viską pradėti iš naujo. Moters grįžta namo ir bando surinkti šeimos likučius. Riki nėra kantri ir nuolanki, todėl suprantama, kad nesulaukia dukters užuojautos. Dukterį suvaidino Streep duktė Mamie Gummer, vyrą – Kevinas Kline’as (JAV, 2015). (Vilnius, Kaunas)

Tuk tuk ***

Padorus šeimos vyras ir tėvas architektas Evanas (Keanu Reeves) išleido artimuosius pailsėti, o pats savaitgalį liko namuose. Jis turi baigti skubų projektą. Tačiau kai į jo namų duris pasibeldžia dvi pasiklydusios ir perslapusios jaunos moterys, Evanas net nenumano, kad netrukus prasidės tikras košmaras.... Eli Rotho „Tuk tuk“ – 1977 m. sukurto Peterio S. Traynoro filmo „The Seducers“ perdirbinys, tačiau režisierius sako norėjęs sukurti kažką panašaus į ankstyvuosius Romano Polanskio ir Davido Lyncho filmus. Taip pat vaidina Lorenza Izzo ir Ana de Armas (JAV, Čilė, 2015). (Vilnius)

Viešnage ***

M. Nighto Shymalano siaubo filmas pasakoja apie Rebeką ir Tailerį, kurie rengiasi aplankyti savo senelius. Jų motina nematė tėvų nuo tada, kai prieš 15 metų paliko jų namus. Rebeka nori sukurti dokumentinį filmą apie šį vizitą, todėl didžioji dalis „Viešnagės“ imituoja Tailerio vaizdo kamera nufilmuotus kadrus. Turint omenyje pastaruosius režisieriaus filmus, galima neabejoti, kad veikėjų laukia daug staigmenų (JAV, 2015). (Vilnius, Kaunas)

Žemės druska ****

Brazilų fotografas Sebastião Salgado 40 metų keliavo po pasaulį. Jis įamžino žmones dramatiškų permainų laikais ir pats tapo svarbiausių įvykių – karo konfliktų, bado, priverstinės emigracijos liudininku. Pasaulinę šlovę jam atnešė fotografijų ciklas, skirtas žmogiškumui. Savo naujame Žemės grožiui skirtame projekte Salgado pirmą kartą atsisakė socialinės fotografijos ir fiksavo civilizacijos nepaliestus žemės kampelius. Dokumentinis Wimo Wenderso ir Juliano Ribeiro Salgado filmas rodo fotografo gyvenimą ir darbus, kurie išgarsino jį visame pasaulyje (Prancūzija, Brazilija, Italija, 2014). (Vilnius)

***** – šedevras, ***** – pasižiūrėti būtina, **** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – niekalas

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

18–24 d. – Oi, laivas dingo! (Vokietija) – 11, 12, 16.10, 18 val.
Oi, laivas dingo! (3D, Vokietija) – 14 val.
Jaunystė (Italija, Prancūzija, Šveicarija, D. Britanija) – 14, 16.40, 18.50, 21.30
18–23 d. – Dėl visko kaltas seksas (JAV) – 13.50, 16, 19.20, 21.40; 24 d. – 13.50, 16, 18.40, 21.40
23, 24 d. – Everestas (3D, D. Britanija, JAV) – 19 val.
18 d. – Dėdė, Rokas ir Nida (rež. J. Krišiūnas) – 18.30
24 d. – Naujokas (JAV) – 20.30
„Kino pavasario“ seansai
18–24 d. – Pamoka (Bulgarija, Graikija) – 18 val.
Mamytė (Kanada, Prancūzija) – 20.30
18–21, 24 d. – Bėgantis labirintu: išbandymai ugnimi (JAV) – 11.10, 13.10, 16, 18.30, 21.20; 22, 23 d. – 11.10, 13.10, 16, 18.30, 21.50
18–23 d. – Viešnage (JAV) – 11.20, 13.30, 15.45, 19.10, 21.10; 24 d. – 11.20, 13.30, 15.45, 21.10
18, 23 d. – Šnipas iš U.N.C.L.E (JAV, D. Britanija) – 15.30, 21.30; 19, 20 d. – 12.50, 15.30, 21.30
18–23 d. – Edeno sodas (rež. A. Puipa) – 12.10, 15, 17.45, 20.30; 24 d. – 12.10, 15, 17.45
18–20, 21, 23 d. – Roko karalienė (JAV) – 16.20, 18.40, 21 val.; 22, 24 d. – 16.20, 21 val.
18, 21–24 d. – Išvirkščias pasaulis (3D, JAV) – 14.20, 16.45; 19, 20 d. – 11.50, 14.20, 16.45
18, 21–24 d. – Išvirkščias pasaulis (JAV) – 13.20; 19, 20 d. – 11, 13.20
18, 21–24 d. – Pakalikai (JAV) – 15.45; 19, 20 d. – 11.40, 15.45
19–24 d. – Pakalikai (3D, JAV) – 14.10
18–24 d. – Neracionalus žmogus (JAV) – 20.15
Slaptoji komanda (3D, Ispanija, Argentina) – 11.30
Sangailės vasara (rež. A. Kavaitė) – 18.10
Geismo architektas (Kanada) – 20.20

Forum Cinemas Akropolis

18–24 d. – Oi, laivas dingo! (Vokietija) – 10.10, 11, 14.30, 18.10; Oi, laivas dingo! (3D, Vokietija) – 12.20, 16.40; Dėl visko kaltas seksas (JAV) – 13.30, 15.50, 18.50, 21.30
18–24 d. – Jaunystė (Italija, Prancūzija, Šveicarija, D. Britanija) – 19, 21.40
23 d. – Everestas (3D, D. Britanija, JAV) – 19 val.; 24 d. – 18.55
18 d. – Dėdė, Rokas ir Nida (rež. J. Krišiūnas) – 18.20
23 d. – Everestas (3D, D. Britanija, JAV) – 19 val.
24 d. – Naujokas (JAV) – 18.15
18–22, 24 d. – Bėgantis labirintu: išbandymai ugnimi (JAV) – 11.20, 13.10, 15.30, 18.20, 21.10; 23 d. – 11.20, 13.10, 15.30, 18.20, 21.50
18–22 d. – Viešnage (JAV) – 11.10, 14, 16.20, 18.55, 21.20; 23, 24 d. – 11.10, 14, 16.20, 21.20
18–24 d. – Edeno sodas (rež. A. Puipa) – 14.10, 16, 18.30; 24 d. – 14.10, 16 val.
Išvirkščias pasaulis (JAV) – 10.30, 16.30
Išvirkščias pasaulis (3D, JAV) – 13, 16.50
Kvaišų atostogos (JAV) – 19.20, 21.50
Neįmanoma misija: slaptoji tauta (JAV) – 15.40, 20.20
18, 21–24 d. – Slaptoji komanda (Ispanija, Argentina) – 11.40; 19, 20 d. – 10.40, 11.40
18 d. – Roko karalienė (JAV) – 13.20; 19–24 d. – 13.20, 18.40
18–24 d. – Pakalikai (JAV) – 10.20, 14.40; Pakalikai (3D, JAV) – 12.30; Amerikos ultra (JAV) – 20.50

18, 20, 22, 24 d. – Tuk tuk (JAV, Čilė) – 21 val.
19, 21, 23 d. – Šnipas iš U.N.C.L.E (JAV, D. Britanija) – 21 val.

Skalvija

Vilniaus dokumentinių filmų festivalis

18 d. – Casa Blanca (Lenkija, Meksika, Kuba) – 17.10
18 d. – Amy (D. Britanija, JAV) – 21 val.
19 d. – 21 diena (Rusija) – 19.50
21 d. – Bananiniai blynai ir lipnūs ryžiai (Olandija, Laosas) – 14.40; 24 d. – 19 val.
21 d. – Pasaulis ant sofos (Prancūzija) – 16.30
22 d. – Staiga mano mintys nutrūksta (Portugalija) – 21.10
19 d. – Nėra laiko gerumui (rež. A. Jančoras) – 14 val.
19 d. – Skruzdėlynas (Estija) – 14 val.
20 d. – Pabėgimas iš Rygos (Latvija) – 16 val.
20 d. – Meistras ir Tatjana (rež. G. Žickytė) – 16 val.
22 d. – Nematomas miestas (Latvija) – 16.50
22 d. – Sėkmės metai (rež. R. Gruodis) – 16.50
23 d. – Mėgėjai (rež. A. Antanavičius) – 19 val.
23 d. – Anapus baimės (Latvija, Izraelis) – 19 val.
24 d. – Labas, Rasma! (Latvija, Estija, Lietuva) – 16.30
24 d. – Gryno mąstymo erdvė (Estija) – 16.30
Alberto ir Davido Mayslesų filmų retrospektyva
19 d. – Psichiatrija Rusijoje (JAV) – 21.30
19 d. – Susipažinkite su Marlonu Brando (JAV) – 21.30
20 d. – Pilkieji sodai (JAV) – 19 val.
21 d. – Gimme Shelter (JAV) – 21.10
23 d. – Prekeivis (JAV) – 21.10
18 d. – Specialus seansas. Kino „liekanos“: sugrąžinta istorija – 18.30
19 d. – Šoa (Prancūzija) – 17 val. (I dalis, pristatymas); 23 d. – 16.30 (II dalis)
20 d. – Dorasis (Izraelis, Austrija, Vokietija) – 14 val.
22 d. – Mano nacistinis palikimas (D. Britanija) – 19 val.
24 d. – Eugeninė sąmonė (Čekija, Slovakija) – 21.15
20 d. – Specialus seansas. Gotlandas (Čekija) – 21 val.: 21 d. – 18.30

Pasaka

18 d. – Jaunystė (Italija, Prancūzija, Šveicarija, D. Britanija) – 17, 19.15; 19 d. – 17.45; 19 d. – 21.45; 20 d. – 18, 20.30; 21 d. – 17 val.; 22 d. – 21 val.; 24 d. – 15, 20.30
18 d. – Film noir. Abejonių šešėlis (JAV) – 22 val.
18 d. – Sangailės vasara (rež. A. Kavaitė) – 17.15; 20 d. – 15.15; 23 d. – 16.15; 24 d. – 15.15
18 d. – Cluster (Australija) – 19 val.; 19 d. – 16.45
18 d. – Dėl visko kaltas seksas (JAV) – 22.15; 19 d. – 22 val.; 21 d. – 21.15
18 d. – Žemės druska (Brazilija, Italija, Prancūzija) – 17.30; 20 d. – 18.30; 21 d. – 19.15; 23 d. – 18 val.
18 d. – (Ne)Tikros prancūziškos vestuvės (Prancūzija) – 19.30; 19 d. – 16.30, 20 val.; 20 d. – 16.30; 21 d. – 17.15; 22 d. – 17.30; 23 d. – 18.15; 24 d. – 16.30, 21.15
18 d. – Eizenšteinas Gvanachuate (Nyderlandai, Meksika, Suomija, Belgija) – 21.30
19 d. – Oi, laivas dingo! (Vokietija) – 16 val.; 24 d. – 18.30
19 d. – The Beatles. A Hard Day's Night (D. Britanija) – 18 val.
19 d. – Amžinai stilingos (rež. L. Plioplytė) – 18.30; 22, 24 d. – 17.15; 19 d. – Nauja draugė (Prancūzija) – 20.15; 19 d. – Viena nepatogi akimirka (Prancūzija) – 22.15; 20 d. – 20.45;

21 d. – 21.30; 22 d. – 21.15; 23 d. – 20.15
20 d. – „Kinozauro savaitgalis“ su A. Magiedust. Pieštinių istorijų dirbtuvės + filmas „Oi, laivas dingo!“ – 15 val.
20 d. – Edeno sodas (rež. A. Puipa) – 17 val.
20 d. – Geismo architektas (Kanada) – 21 val.
22 d. – Kino skonis. Scenografija – 19 val.
24 d. – Kino skonis. Kinematografija – 19 val.
24 d. – Samba (Prancūzija) – 21 val.
Vilniaus dokumentinių filmų festivalis
18 d. – Egzotika, erotika ir t. t. (Prancūzija) – 20.30
19 d. – Vilkų gauja (JAV) – 19.45
20 d. – 21 diena (Rusija) – 19 val.
21 d. – Eugeninė sąmonė (Čekija, Slovakija) – 19.30
22 d. – Casa Blanca (Lenkija, Meksika, Kuba) – 19.30; 23 d. – Dorasis (Izraelis, Austrija, Vokietija) – 21 val.; 24 d. – Pasaulis ant sofos (Prancūzija) – 17 val.

Ozo kino salė

18 d. – Varpas (rež. A. Stonys) – 18 val.
18 d. – Julija (rež. J. Baier) – 19 val.
19 d. – Donaleitis. Mažosios Lietuvos tautinis kostiumas (rež. R. Abukevičius) – 17 val.
19 d. – Varnų ežeras (rež. I. Kurklietytė) – 18.15
19 d. – Amaya (rež. M. Martinsonas) – 19.20
22 d. – Lošėjas (rež. I. Jonynas) – 17 val.
22 d. – Nėra laiko gerumui (rež. A. Jančoras) – 19 val.
23 d. – Marinos namai (rež. D. Rust) – 18 val.
23 d. – Kaip mes žaidėme revoliuciją (rež. G. Žickytė) – 19 val.; 24 d. – Česlovo Milošo amžius (rež. J. Javaitis) – 17.30; 24 d. – Dienoraštis (rež. O. Buraja) – 19.10

KAUNAS
Forum Cinemas

18–24 d. – Oi, laivas dingo! (Vokietija) – 10.15, 14.40; 18–24 d. – Oi, laivas dingo! (3D, Vokietija) – 12.30, 16.50; 18, 19 d. – Dėl visko kaltas seksas (JAV) – 10.50, 14, 16.10, 19.10, 21.20, 23.30; 20–24 d. – 10.50, 14, 16.10, 19.10, 21.20
18–24 d. – Jaunystė (Italija, Prancūzija, Šveicarija, D. Britanija) – 13, 17.45, 20.20
18 d. – Dėdė, Rokas ir Nida (rež. J. Krišiūnas) – 18.30; 23 d. – 19 val.
23 d. – Everestas (3D, D. Britanija, JAV) – 19 val.; 24 d. – 18.50; 24 d. – Naujokas (JAV) – 18.10
18, 21–24 d. – Išvirkščias pasaulis (JAV) – 10.30; 19, 20 d. – 10.30, 15.50; 18–24 d. – Išvirkščias pasaulis (3D, JAV) – 13.10, 16.40
18 d. – Bėgantis labirintu: išbandymai ugnimi (JAV) – 10.40, 13.30, 15.40, 18.15, 21.30, 22.55; 19 d. – 10.40, 13.30, 15.40, 18.30, 21.30, 22.55; 20–22, 24 d. – 10.40, 13.30, 15.40, 18.30, 21.30; 23 d. – 10.40, 13.30, 15.40, 18.15, 21.50
18, 19 d. – Viešnage (JAV) – 16.20, 18.40, 21, 23 val.; 20, 22 d. – 16.20, 18.40, 21 val.; 23, 24 d. – 16.20, 21 val.; 18, 23 d. – Edeno sodas (rež. A. Puipa) – 11.40, 15.30; 19–22, 24 d. – 11.40, 15.30, 18.30
18, 21–24 d. – Pakalikai (JAV) – 14.30; 19, 20 d. – 10.20, 14.30; 19, 20 d. – Pakalikai (3D JAV) – 12.20; 18–23 d. – Kvaišų atostogos (JAV) – 18.20, 20.40; 24 d. – 20.40
18, 21–24 d. – Slaptoji komanda (Ispanija, Argentina) – 11, 13.20; 19, 20 d. – 11 val.
18, 21–24 d. – Popieriniai miestai (JAV) – 15.50
18, 22, 24 d. – Roko karalienė (JAV) – 12.20; 19, 21, 23 d. – 19 val.; 18, 20, 22 d. – Neįmanoma misija. slaptoji tauta (JAV) – 20.50
18, 19 d. – Apsėstieji (JAV) – 23.10
18, 21–24 d. – Geismo architektas (Kanada) – 20.50; 19, 20 d. – 13.20, 20.50
18, 19 d. – Grėsmingas II (JAV) – 23.20
18–24 d. – Kirtis dešine (JAV) – 21.40

Redaktorė – Agnė Narušytė
Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė
Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė
Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė
Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaitė
Finansininkė – Brigita Misiuvienė

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais. Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VŠĮ „7 meno dienos“, Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel.: 2613039. El. paštas 7md@takas.lt. ISSN 1392-6462. 3 sp. l. Tiražas 900 egz. Spausdino UAB „Ukmergės spaustuvė“, Vasario 16-osios g. 31, Ukmergė
Remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas
Lietuvos kultūros taryba

